

Polgár Város Önkormányzat

Települési Környezetvédelmi Program 2009-2015

„A természeti örökség és a környezeti értékek a nemzeti vagyon részei, amelyek megőrzése és védelme, minőségének javítása alapfeltétel az élővilág, az ember egészsége, életminősége szempontjából, e nélkül nem tartható fenn az emberi tevékenység és a természet közötti harmónia, elmulasztása veszélyezteti a jelen generációk egészségét, a jövő generációk létét és számos faj fennmaradását.”

(A környezet védelméről szóló 1995. évi LIII. tv.)

Készítette:

Német Máté

település-fejlesztési referens

Polgár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete
94/2009.(VI.18.) határozatával jóváhagyta

2009. június

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS.....	4
1. POLGÁR VÁROS TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE.....	7
1.1. Települészerkezeti sajátosságok.....	10
1.2. Építészeti sajátosságok.....	13
2. A VÁROS SZEREPE A RÉGIÓ TÉRSZERKEZETÉBEN	16
2.1. Elhelyezkedés.....	16
2.2. Szerepkörök.....	18
2.2.1. Nemzetközi szerepkör.....	18
2.2.2. Országos szerepkör.....	18
2.2.3. Regionális szerepkör.....	18
2.2.4. Megyei szerepkör.....	19
2.2.5. Mikro-regionális szerepkör.....	19
3. A VÁROS GAZDASÁGI-TÁRSADALMI DIMENZIÓI.....	21
3.1. Mezőgazdaság.....	21
3.2. Ipar.....	22
3.3. Szolgáltatások.....	23
3.4. Turizmus.....	26
3.5. Társadalom.....	30
3.5.1. Népeség és korstruktúra.....	30
3.5.2. Népeség-változás.....	31
3.5.3. Etnikai összetétel.....	32
3.5.4. Háztartás, család.....	33
3.5.5. Képzettség, műveltség.....	34
3.5.6. Munkanélküliség, foglalkoztatás.....	35
3.5.7. Jövedelmi helyzet.....	38
4. KÖRNYEZETI ÁLLAPOTFELMÉRÉS	40
4.1. Levegő.....	40
4.1.1. A település légszennyezettsége.....	40
4.2. Víz.....	42
4.2.1. Felszíni vizek.....	43

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

4.2.2. Felszín alatti vizek	44
4.2.2.1. Talajvíz	44
4.2.2.2. Rétegvíz	45
4.3. Talaj	46
5. A TELEPÜLÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZETI ÁLLAPOTA	47
5.1. Polgár és térsége védett területei	49
6. A TELEPÜLÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZETI ÁLLAPOTA	51
6.1 Települési környezet tisztasága	51
6.2. Csapadékvíz-elvezetés, bel- és árvízvédelem.....	52
6.3. Ivóvízellátás.....	53
6.4. Közműolló elemzés	55
6.5. Energiagazdálkodás	57
6.5.1. Gázellátás	57
6.5.2. Elektromos energia.....	58
6.5.3. Megújuló energia.....	59
6.6. Zöldterület-gazdálkodás	60
6.6.1. Erdőterületek	61
6.6.2. Parkok, zöldsávok.....	62
6.7. Közlekedés	63
6.8. Lakásállomány.....	64
6.9. Információs társadalom	68
7. ÖNÁLLÓAN KEZELT HATÓTÉNYEZŐK	70
7.1. Hulladékgazdálkodás.....	70
7.2. Zajterhelés	71
7.3. Környezetbiztonság	72
7.4. Környezet-egészségügy	73
7.5. Oktatás, nevelés, képzés	74
8. POLGÁR KÖRNYEZETI SWOT ANALÍZISE.....	77
9. CÉLKITŰZÉSEK ÉS FELADATOK	79
FÜGGELÉK	94
IRODALOMJEGYZÉK	104

BEVEZETÉS

Polgár Város Önkormányzata, az 1995. évi LIII. tv. 46-47.§-ban foglaltaknak megfelelően, a Nemzeti Környezetvédelmi Program, Észak-alföldi régió Környezetvédelmi Program, Hajdú-Bihar megyei Környezetvédelmi Programja figyelembevételével, elkészítette a település saját környezetvédelmi programját. A jogszabály előírja, hogy a program készítése során különös figyelmet kell fordítani az alábbi – infrastrukturális jellegű – környezetvédelmi problémákra:

- kommunális hulladékkezelés,
- lakossági és közszolgáltatási eredetű zaj, rezgés és légszennyezés elleni védelem,
- helyi közlekedésszervezés,
- ivóvízellátás,
- energiagazdálkodás,
- zöldterület-gazdálkodás,
- a települési környezet tisztasága,
- csapadékvíz elvezetés,
- feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításának és a környeztkárosodás csökkentésének településekre vonatkozó feladatai.

Miután a programban foglalt feladatok kapcsolódnak az önkormányzati vagyonhoz, az önkormányzati ellátási feladataihoz és kötelezettségeihez, átfogják az egész infrastruktúrát, ezáltal minden önkormányzati szintű döntésnek környezetvédelmi összefüggései is vannak.

Az elkészített környezetvédelmi program célja a közigazgatási terület környezeti jellemzőinek meghatározása, a meglévő környezeti értékek megóvása, a problémák feltárása, rangsorolása és javaslat a prioritások megjelölésével a további feladatok meghatározására, a megoldások előkészítésére, a környeztkárosító tevékenységek megelőzése, illetve felszámolása, a környezeti állapot helyreállítása, valamint a település lakossága, a környezet és a településen működő gazdasági szervezetek közötti harmonikus kapcsolat megteremtése, a fenntartható fejlődés feltételeinek biztosítása.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A települési környezetvédelmi program a következőképpen épül fel:

Az *1. fejezet* részletesen bemutatja Polgár város területi, gazdasági és társadalmi dimenzióit. A város *környezeti jellemzőit bemutató 2. fejezet* részletezi a település környezetében elfoglalt helyét, rávilágít azokra a tényezőkre, folyamatokra és emberi tevékenységekre, amelyek környezetünk helyzetét alakítják. Erre az elemzésre épül a *3. fejezet operatív programja*, amely a településre jellemző speciális *problémákat, prioritásokat és célkitűzéseket* határozza meg. Végül a *4. fejezet* magában foglalja a megvalósításhoz szükséges *célrendszert*, mely tartalmazza a tervezési és szabályozási feladatokat.

A program elkészítésének első fázisát a települési környezet állapotfelmérése képezte. A felmérésre azért volt szükség, hogy reális képet alkothassunk a jelenlegi környezeti állapotokról, az azt befolyásoló tényezőkről. A megszerzett információk, és azok elemzése alapját képezik az átgondolt programalkotásnak. Az elkészült program csak keret jellegű feladat-meghatározásokat tartalmaz, a célkitűzések megvalósítása érdekében meghatározott időközönként intézkedési terveket kell kidolgozni.

A tervben foglaltak megvalósulásának fontos részét kell, hogy képezze, a helyi viszonylatban történő *tájékoztatás*. Egyik kiemelt célkitűzés, a lakosság környezettudatos magatartásának alakítása, kedvező irányba történő befolyásolása. Környezetünk védelme mindannyiunk érdeke, hiszen természeti és épített környezetünk degradálódása, saját életminőségünk romlásához vezet. A természeti tényezők túlzott leterhelésének, és kizsákmányolásának következményei a mai nemzedék számára kézzelfogható: Elszennyezett felszíni vizek, nem megfelelően kezelt hulladék-hegyek, vagy - akár globális szinten - a klímaváltozás hatásai. Ezek a problémák egy-két generációt megelőzően, az emberiség több ezer éves történelmébe visszatekintve nem jelentkeztek ilyen aktuális módon, mint manapság. Elmondhatjuk sajnos, hogy a mai emberiség legnagyobb problémáját – az éhezés, betegségek, térségi konfliktusok mellett – a környezeti elemekben bekövetkezett kedvezőtlen irányú változások adják. *De mit tehetünk mi ennek megváltoztatására?* A legfontosabb az, hogy helyi szinten próbáljuk meg a konfliktusokat megfelelően kezelni.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Települési környezetünkben is számos olyan tényezőt lehet befolyásolni, amelyek kedvező irányba hathatnak a környezeti elemek állapotára. A környezeti elemek megőrzése a jövő nemzedékek számára mindannyiunk alapvető kötelessége.

A települési környezetvédelmi program - a Nemzeti Környezetvédelmi Program tervezési intervallumát is figyelembe véve- *középtávú (6 év) program*. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lennének - a források rendelkezésre állásának függvényében - hosszú távú feladat meghatározásai. A környezetvédelmi programban foglaltak aktualizálása érdekében a törvény a program *kétévenkénti felülvizsgálatát* írja elő.

1. POLGÁR VÁROS TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE

Polgár, az eddig feltárt és múzeumokban található, gazdag régészeti leletek tanúbizonysága alapján igen régi település, amely már az őskortól kezdve folyamatosan lakott hely volt. Ezt a tényt Barankovics István római katolikus tanító 1932-ben kiadott Polgár című művében felsorakoztatott ásatási eredményekkel támasztja alá: „... Polgár határában 3 őstelepet találtak. Egyik a Tisza-felé vezető út jobb oldalán fekvő téglavetőhely. Második a Csőszhalom és harmadik a Tikos-tanya felé eső első őrház mögött emelkedő dombos hely...”. M. NEPPER (1973.) írásából kiderül, hogy a tárgyi leletekből következtetve Polgár fejlődésére, az őskortól a népvándorlás koráig, és a népvándorlás idején a „kulturális kavalkád” volt jellemző.

Polgár nevének eredetén, illetve a név jelentésén a mai napig vitatkoznak a nyelvészek és történészek. Jelenleg két vélemény áll szemben egymással. Az egyik a KARÁCSONY (1973.) féle magyarázat, amely a szláv „plug” (eke) kifejezésből származtatja a nevet, melynek továbbképzett alakja lenne a „plugar” (jelentése ekével dolgozó, szántó) szó. BARKÓ (1993.) és MESTERHÁZI (1973.) írásai inkább a szláv eredetet tartják valószínűnek. A másik csoportba tartozó kutatók, GOMBOCZ (1935.), TAGÁNYI (1909.), MELICH (1906.) egyértelműen a német eredetű szavaink közé sorolják a „polgár” kifejezést. Helynevünknek „a várhoz szolgálattal tartozók faluja” jelentést kell tulajdonítanunk (MÓDY, 1974.).

BARANKOVICS (1932.) szerint: „A honszerző Árpád, Szabolcs, Tas és Töhötöm vezérekre bízta e terület megszállását”. Ezen szállásterületből alakult ki Szabolcs vármegye, amelyhez egykor még Polgár is tartozott. Polgár neve először 1229-ben fordult elő írásos formában a Váradi Regestrumban, amely „... az 1201-től 1235-ig terjedő időszakot öleli föl...” (NYAKASS, 1974.). Ebben az időszakban Polgár területét valószínűleg a központi hatalom által betelepített, katonai szolgálatot teljesítő népek lakták.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

1284-ben IV. László oklevelet ad ki itt, a település akkor már bizonyosan a későbbi Aba nemzetségből származó földesúri családé volt. 1292-ben a Debrői családot megalapító Mokján Comesé, 1352-től a Debrőiekkel rokon Keresztúri Pósár család tulajdona. Egy része 1343-ban birtokcserével az Egri Káptalané lett. Később a Perényiek földesúri birtokaként tartják számon, majd 1465-től 1490-ig a Hunyadiak debreceni uradalmának tartozéka. Corvin János 1490-ben Jánossy Istvánnak adományozta hű szolgálataiért és 4000 aranyért (MÓDY, 1974.).

1493-tól Bakócz Tamás egri püspöké, 1501-től pedig ismét az Egri Káptalané. Bár a tizenöt éves háború alatt és a Bocskai-szabadságharc idején a település nagy pusztuláson ment keresztül, de teljes elnéptelenedésről nem beszélhetünk. A második hajdúfelkelés során, a hajdúkkal kötött egyezség értelmében, Homonnai Drugeth Bálint főkapitány, császári biztos a még le nem telepedett hajdúk egy részének adományozta Polgárt és Szentmargitát. A továbbiakban az ide telepített hajdúk Szentmargitát pusztabirtokként hasznosították és jogállásuk azonos volt a szabolcsi, ún. „nagy hajdúvárosokkal”. Polgár 1643-as statútuma a ránk maradt legrészletesebb szabályzat a hajdúvárosok belső életéből (TÓTH, 1977.).

A török kiűzése után az Egri Káptalan középkori birtokállományának visszaállítására törekedett, s ennek során pert indított az ide települt hajdúk ellen, amelyet sikerrel vitt véghez. A Rákóczi-szabadságharc hátráltatta ugyan a tényleges birtokbavételt, de a polgári hajdúk végül 1717-ben elköltöztek a városból, amely tíz éven keresztül pusztán állt. 1727-ben az Egri Káptalan telepített ide felvidéki magyar, katolikus jobbágyokat nagyon előnyös szerződés szerint. Sikerült biztosítani azt is, hogy az állami adó szempontjából külön kezeljék Szabolcs vármegyétől (*separata porta*), s ez a jogállás 1802-ig megmaradt (BALOGH, 1974.). A szabadmenetelű jobbágyközösség helyzete a XVIII. század közepétől az egyre hátrányosabb szerződések révén rosszabbodott, amit az úrbérrendezés gyorsított fel, mely párosult a földesúri majorság kiépítésével. Mindez a paraszti közösség ellenállását váltotta ki, s a követelések központjában a hajdúvárosi jogállás, az eredeti telepítő szerződés és a „*separata porta*” visszaállítása állt (TÓTH, 1977.).

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A követelésekből ugyan nem lett semmi, de az ellenállás a jobbágyközösség helyzetén mégis javított, 1848-49-ben is azért lázongtak, mert a hajdúvárosi jogok elnyerése reményében a Hajdúkerület nemzetőrségében akartak szolgálni, nem pedig Szabolcs megyében, ahová tartoztak. Polgár a Kiegyezés után is Szabolcs vármegyéhez tartozott, noha a lakosok szerettek volna – az 1876-ban újonnan alakuló – Hajdú vármegyéhez csatlakozni (NYAKAS, 1974.).

Polgár lakossága 1850. és 1870. között csaknem duplájára növekedett, ami a közegészségügy javulása mellett a születésszabályozás hiányának volt köszönhető. A település infrastrukturális fejlődése a XIX. század utolsó éveiben lett látványos. 1888-89-ben elkészült a Polgár – Ohat – Pusztakócs, majd 1895-96-ban a Polgár – Tiszalök – Nyíregyháza vasútvonal, 1859-ben pedig átadták a távírvonalat (NYAKAS, 1974.).

Az 1859-ben befejezett Tisza-szabályozás nemcsak a község lakóinak biztonságát javította, hanem a terjeszkedés lehetőségét is biztosította. KOZMA (1974.) szerint, Polgár és környéke az úrbéri viszonyok megszűntével tipikusan nagybirtok uralta térség lett, több, faluvá fejlődő uradalmi központtal (Újszentmargita, Újtikos, Görbeháza, Folyás és részben Tiszagyulaháza). 1950-ben csatolták az akkor létrehozott Hajdú-Bihar megyéhez, és járási székhely lett. Lakossága 1949-ben 9585 fő, 1960-ban már csak 9344, a lélekszám - csökkenés az időközben megalakult, új községek kiválásának eredménye (BACSKAI, 1974.).

A polgári járás 1970-től Egyek, Tiszacsege, Újszentmargita, Görbeháza, Újtikos, Tiszagyulaháza és Polgár közös tanácsú nagyközséggé szerveződött. A rendszerváltás után, 1991-től a települések újra önállóak lettek, 1992-ben Folyás is önállósodott (BARKÓ, 1992.). Az évszázadokon keresztül mezővárosként emlegetett, majd nagyközségként szereplő Polgár 1993-ban városi rangot kapott, 2008. január 1-én ünnepelte ennek 15. évfordulóját.

1.1. Településszerkezeti sajátosságok

Polgár egykor, a mainál jóval nagyobb területen helyezkedett el, jelezve ezzel is hajdúvárosi múltját. Természeti adottságaira épülő gazdálkodását főleg a mezőgazdaság jelentette. A területen jellemzően az ártéri fokgazdálkodás és az árutermelő állattartás terjedt el. A Tisza szabályozásával és a „korszerű” mezőgazdasági technológia elterjedésével, valamint a piaci igények megváltozásával, illetve annak beszűkülésével, a két gazdálkodási technológia szinte teljesen megszűnt. Megjegyzem, ártéri fokgazdálkodás Vásárosnamény területén, elszórtan – hagyományörzés szintjén – még most is megtalálható.

A település mezővárosi arculatát tükrözi az elterpeszkedő, tanyákkal körülvett településszerkezet, amely magában hordozza mind a halmaztelepülések, mind a gyűrűs-sugaras rendszer jellemzőit. A környező városokhoz – Tiszacsege, Hajdúnánás, Hajdúböszörmény – hasonlóan, kettős szerkezetű, ólaskertes településszerkezet alakult ki. A lakott falurész – belső fundus – a Fő utca, a Hunyadi, a Taskó és az Aradi utcák által határolt terület, ahol az Alvég és a Felvég falurészeket különböztették meg.

BENCSIK (1974.) szerint, a fokozatosan növekvő lakosságszám miatt, elsősorban a Felvég és az Alvég északi és nyugati határán – leginkább a „partosabb” területeken – alakították ki lakhelyeiket. Ezen területeken alakultak ki a Lakhacc, a Nagy- és a Kisgelej falurészek, elnevezésük utal betelepülésük történetére. A Lakhacc szabados építkezésre utal, a Gelej elnevezés feltehetően lakóinak eredetét őrzi. Az Alvég keleti szegélyénél, a hajdani vályogvető gödrök helyén alakult ki a Nagymirhó. A XVIII. századtól betelepülő cigány közösségek (lováriak, beások) főleg ezeken a területeken találtak szegényes otthonra. A később ismertetett, mai demográfiai, társadalmi jellemzők is erre a tényre engednek következtetni, ugyanis ma is itt lakik a magyar cigányság, a volt népzenész családok és utódaik jelentős része. Sajnos mára hagyományaikat elvesztve, a halmozottan hátrányos és – megítélésem szerint – leszakadó közösségi csoportok zömét alkotják a városban.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

1844-ben egy rendelkezés kapcsán már három falurészről tettek említést, ahol az Alvég elnevezés helyett a Temetőoldal megjelölést használták (BENCSEK, 1974). A jelenség nyilvánvalóan adódik abból, hogy a Kálvária domb, amely természetes magaslat (homokdűne), valójában a régi idők temetkezési színhelye volt. A Temetőoldal elnevezés utal arra is, hogy a kerteket előbb a Kálvária környékén kezdték lakóházakkal beépíteni, erre bizonyára a terület magasabb fekvése szolgáltatott okot. A falut a közigazgatási igények miatt a XIX. század közepén négy járásra osztották. A négyes felosztás később a nép névhasználatában is megtalálható, ebből fakadóan beszélhetünk Felvég, Alvég, Kisódal, Folyóódal falurészekről (TÓTH-TERGE 1970.). A mai Dózsa György, Táncsics Mihály, Szabadság és Hősök utcák voltak a jószágterelés útvonalai. Jellemzően ezen utcák a mai napig megőrizték az akkori „utca jelleget”, amely szélességükben és tágasságukban nyilvánul meg, különösen a Szabadság utca őrzi még ezt a specifikumot.

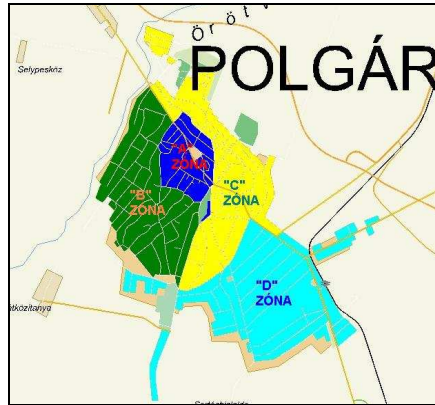
A lakóházakat rendszerint az utca sorában, egymás után építették. Háttal álltak a következő ház udvari homlokzata előtt, mely teljesen kiépült az utcára, csak az 1920-as évektől díszlik a kiskert a házak utcai végénél. Az épületek között általában csekély számú kerítést építettek. Jobbára a kerteket kerítették el, hogy a jószágait megóvják a kóborlástól és a kártételtől. A kerítés jellemzően szálaspáljából készült, tetejét gallyal rakták végig. Az utca felől garágya helyett sövény volt a kerítés (BENCSEK, 1974.).

Polgáron a XX. századi tájidegen beavatkozásoknak, illetve az épített elemek modernizációjának és rehabilitációjának köszönhetően a mai településszerkezet meglehetősen vegyes képet mutat. A karakteres – hagyományos – mezővárosi szerkezet „torzulását” a településidegen telekfelosztások, illetve a központ „többszintes-tömbházas” épületekkel való beépítése és tömbbátvágása váltotta ki. Mára a legtöbb szerkezeti egység között nincsen markáns, határozott különbség.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Polgár a település természetes szerkezeti fejlődése (1. számú ábra) és a településrészek kialakult jellegéből adódóan, az Integrált Városfejlesztési Stratégia (2008.) ajánlásait figyelembe véve, öt városrészre osztható:

1. számú ábra: Polgár településrészeinek elhelyezkedése

- „A” ZÓNA – *Városközpont*: Polgár igazgatási, oktatási, kulturális és kereskedelmi centruma, itt összpontosulnak a jellegzetes városi szolgáltató funkciók, a kistérségi központi funkciókat ellátó szervezetek és a település történetében meghatározó jelentőségű épületek is.
- „B” ZÓNA – *Nyugati lakóövezet*: hagyományos értelemben vett kertvárosi terület.
- „C” ZÓNA – *Keleti-északkeleti lakóövezet*: a városrész a lakóövezeti funkciója mellett a város rekreációs központja és az üdülés színtere.
- „D” ZÓNA – *Déli lakóövezet*: a „B” zónához hasonló jellegzetességekkel rendelkező lakóövezet.
- „E” ZÓNA – *Külterület*: a városrész ritkán lakott, tanyás terület. Itt terül el a Polgári Ipari Park („D” Zónától déli irányban, a vasúti sínek mellett), ahol a város legnagyobb foglalkoztató vállalatai találhatóak, valamint az Outlet Center és az M3 Archeopark is.

1.2. Építészeti sajátosságok

Az 1830-as évek feljegyzései alapján a településen csupán 800 lakóház növelte a lakosság komfortérzetét. A települési rendet a háztulajdonosok jobbágyi állapota, vagyoni helyzete nem befolyásolta, így a kialakult trend okozta a földes gazdák és zsellérek házai által „vegyített”, heterogén településképet (BENCSEK, 1974.). Az úrbéres jobbágy lakóházának fontos tartozéka volt a szérűskert, amely egy adott körzetben lévő lakóházakat délről és keletről széles ívben fogta körül, itt zajlott a jobbágygazdaságok tevékenységének jelentős hányada. Az állatok számára istállókat, ólakat, színeket, akolokat és esztrengákat építettek.

A népességszám növekedésének köszönhetően egyre több fiatal család költözött a kialakult kertes területekre, ezzel kivonták a kerteket az állattartás és a földművelés célját szolgáló övezetből. A helyzet kiegyensúlyozására 1873-ban új házhelyeket osztottak a kertektől keletre, a Somogyi, Bacsó és Erdélyi utcák felé. A XIX. század végén a faluban lakó módosabb gazdák a betelepült kertjük helyébe, az árvízmentesített Selypes parton és a „Folyó alatt” foglaltak újabb szérűskerteket (TÓTH, 1977.). A kertek benépesülése folytán alakultak ki a mára belső fundusnak számító gazdasági udvarok, amelyekben a lakóház együtt szerepel a jószágtartás céljaira készült gazdasági épületekkel.

A mai gazdasági udvarok kialakulása viszonylag lassan ment végbe, mert a tehetősebb családok a város szélén szabadon foglalható területeken újabb szérűskerteket telepítettek, vagy az állatokkal kiköltöztek a határba, a volt jobbágytelkekre, és ott tanyát építettek. A tanyákon előbb a szérűskert, később a gazdasági udvar mintája szerint rendezkedtek be. A gazdasági udvaron a lakóház mellé, vagy azzal szemben épültek a jószágtartásra szolgáló gazdasági épületek. A lakások általában „kétosztatúak” voltak és a kamra helyett rendszerint ólat építettek.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A XIX. század végére terjedt el az utcára háttal, a kerítésbe épített hidasól. Szerkezete hasonlított egy nagy talpgerendákra ácsolt kisebb deszkaépületre, amelyben két-három rekeszt alakítottak ki, amit a talpgerendák segítségével elmozdíthattak (PAPP, 1967.). A szőlőskertben épített kunyhók, pajták sokáig megőrizték tradicionális vonásaikat. A szőlőskunyhó „egyosztatú”, előtte lábakon álló, sátortetős gádor. A gádorban padka húzódott a fal mentén, amelyben szabadon tüzeltek és mely ülőhelyül is szolgált. A belső, „egyosztatú” tér fölött padlás nélküli, ágasfás szerkezetű, náddal fedett tető volt. GYÖRFFY (1941.) szerint, az ólaskertek funkcióváltása révén a XIX. század második felében létrejött gazdasági udvarok előbb említett belső rendjét már az ekkor folyamatosan uralkodó lakóház típus, a széles vízvetős, észak-magyar vagy más néven, palóház is meghatározta. A farozatos lakóházakat ritkán építették egybe az ólakkal, általában külön álltak az utca felől, a porta hosszában.

Az 1720-as években megindult, de még a XX. század 70-es éveiben is tartott újratelepülés során beköltözött lakosság az előző lakóhelyén ismert és megszokott építkezési formát tartotta meg Polgáron. A környező Tisza-menti községekből betelepült lakosság azonban megőrizte a táj adottságaihoz alkalmazkodó építkezési módot, lakóházformát és az ágasfás, nyeregtetős építkezést alkalmazta továbbra is. Az ágasos lakóházak szegényesek voltak, „bogárhátú” házaknak is nevezték, mert nagy részüknek nem volt padlása. Belül a nádtetőt tapasztották és meszelték. 1964-ben már csak egyetlen ágasos lakóház volt a faluban (BENCSEK, 1974.). A század második felétől – a már említett –, Észak-Magyarországon jellemző palóházak építése került előtérbe, mivel az ágasos házak építéséhez már nem állt rendelkezésre megfelelő faanyag. Palóc típusú házból még néhány most is található a településen, jórésztük jelentősen átalakítva.

Tekintettel arra, hogy az említett házaknak a legnagyobb részét szinte alapozás nélkül építették, 1945. után nagyon soknak a helyén megjelentek az ismert sátortetős épületek, azonban a jellemző építőanyag továbbra is a vályog volt. A szinte teljes mértékben földszintes épületek között a 70-es évektől kezdődően, a tartósabb építőanyagok elterjedésével jelentek meg a nyeregtetős, földszint és tetőteres épületek. A foghíjtelkek elfogyásával a „Szőlőben” bekövetkezett telekosztás folyamán, az új településrész építészeti karakterét a 80-as és 90-es évek jellemző magyarországi építészeti megoldásai alakították ki.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A város belső részeinek építészete, a településen áthaladó, főútra szerveződő településközpont igazán csak a XX. században kapott a mai értelemben vett kisvárosi jellegzetességet. Polgár első emeletes épületének, az ún. „Polonkai háznak” nem akadtak követői, így a város központját alakító jelentős épületek (Polgármesteri Hivatal, Gimnázium, Művelődési Ház, stb.) nem váltak a település képét markánsan meghatározóvá. Ezt a tényt támasztja alá, hogy a 80-as és 90-es években a központban épült házak nagyon különböző színvonalon, nagyon különböző építészeti stílust követtek, amellyel építészeti karakterükben nem illeszkednek a település mezővárosi jellegéhez.

2. A VÁROS SZEREPE A RÉGIÓ TÉRSZERKEZETÉBEN

2.1. Elhelyezkedés

Polgár a Hajdú – Bihar, Jász – Nagykun – Szolnok és Szabolcs – Szatmár – Bereg megyéket magában foglaló Észak-alföldi régió települése. A régió lakossága 2008. év elején 1 514 020 főt számlált. 17 729 km²-nyi területe teljes egészében alföld, folyója, a mindhárom megyét átszelő Tisza, a „természet-közeli” mezőgazdaság alapja. Polgár városát Hajdú-Bihar megye északnyugati szélén találjuk. A megye az ország egyik legnagyobb megyéje, 6 211 km²-nyi területet birtokol és 554 986 főnek ad otthont.

Polgár, a 6 települést tömörítő Polgári kistérség központi városa. A kistérség területe 387 km² és 14 651 lakost számlál. Településeit Polgáron kívül *Folyás* (397 fő), *Görbeháza* (2561 fő), *Tiszagyulaháza* (803 fő), *Újszentmargita* (1566 fő) és *Újtikos* (965 fő) községek alkotják. A Polgári kistérség területfejlesztési szempontból a 94 kedvezményezett kistérség egyike, ezen belül a kedvezményezett térségek besorolásáról szóló 311/2007. (XI. 17.) Kormányrendelet szerint a 47 hátrányos helyzetű kistérség közé tartozik. A kistérségek területi elhelyezkedését az *1. számú melléklet* tartalmazza.

Polgár város 2008. december 31-i statisztikai adatok szerint 97 km²-en 8 327 főnyi lakossal rendelkezett, az állandó népesség száma 8 359 főt tett ki. A város hozzávetőlegesen azonos távolságra fekszik Debrecenről, Miskolctól és Nyíregyházától, mely egyéni közlekedési-logisztikai sajátosságot kölcsönöz a településnek. Mindhárom említett nagyvárossal autópálya-vonal köti össze, elmondható, hogy a Kelet-Magyarországon meglévő, és középtávon kialakításra kerülő autópálya útvonalak tekintetében kedvező helyet foglal el, amelyet a *2. számú ábra* is mutat.

2. számú ábra: Polgár város helyzete Kelet-Magyarország jövőbeni autópálya-rendszerében.

Külső kapcsolatainak fejlesztéséhez megfelelő alapot nyújt, hogy Polgár két fontos európai közlekedési csomópont mellett helyezkedik el. A Páneurópai Hálózat, vagy közismertebb nevén „Helsinki korridorok” (3. számú ábra) közül az V. folyosó (Velence-Trieszt/Koper-Ljubljana-Budapest-Ungvár-Lviv-Kijev) érinti Polgárt, míg az Európai Unióhoz újonnan csatlakozó országok közlekedés-fejlesztési szükségleteit összefoglaló TINA-hálózatból szintén az V. folyosó és a Kassa-Miskolc-Debrecen-Nagyvárad kiegészítő tengely (IVS, 2008.).

3. számú ábra: Polgár elhelyezkedése a „Helsinki folyosók” közép-európai szakaszainak rendszerében.

2.2. Szerepkörök

2.2.1. Nemzetközi szerepkör

Polgár nemzetközi kapcsolatai jelenleg viszonylag szerény mértékűek. A város nem rendelkezik testvérvárossal, partnerkapcsolatai más külföldi településekkel nem túl jelentősek. A rövidtávú tervek között szerepel a szomszédos országok néhány településével (Rozsnyó, Stary Smokovec) való testvérvárosi kapcsolat kiépítése. Elsősorban kulturális téren állnak fenn kapcsolatok a város és a szomszédos országok (Románia, Ukrajna) települései, illetve ezek szervezetei között, amelyek elsősorban kórusfesztiválok közös szervezésében és lebonyolításában realizálódnak.

2.2.2. Országos szerepkör

Országos szerepkörét erősíti, hogy a város az Országgyűlés által a 97/2005. (XII. 25.) számú határozattal elfogadott Országos Területfejlesztési Konceptióban (OTK) is nevesített nemzetközi (Budapest-Nyíregyháza-Ungvár-Kijev) és regionális tengelyek (Miskolc-Debrecen) metszéspontjában található. Az OTK szerint az országos jelentőségű integrált fejlesztési térségként meghatározott Tisza-térség része a Polgári kistérség, így a város is. *„A Tisza-térség integrált fejlesztésének alapvető célja a táji rendszer működőképességének biztosítása és az ökológiai kritériumoknak megfelelő fenntartható társadalmi, gazdasági fejlődés feltételeinek megteremtése”* (OTK 2005.). Polgár fekvése ilyen szempontból ideálisnak mondható, hiszen a folyó partvonalától számított 2-4 km-es távolsága lehetőséget biztosít arra, hogy úgy illessze be turisztikai kínálatába a Tisza-menti fekvést, hogy az a fenti elvekkel összhangban valósuljon meg. Mindezek hatását a Hortobágyi Nemzeti Park közelsége még inkább felerősíti.

2.2.3. Regionális szerepkör

Regionális szerepkör tekintetében Polgár, kedvező közlekedés-földrajzi helyzete miatt, elsősorban logisztikai és kereskedelmi jellegű fejlesztések színtere, erre példa a 2008. május 17-én megnyílt, első kelet-magyarországi Outlet Center.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A kiváló közlekedési kapcsolatokkal rendelkező Polgári Ipari Park, az országban tomboló gazdasági recesszió csillapodásával fontos logisztikai központtá nőheti ki magát. A város 2007. óta tagja az Észak-alföldi Termál Klaszter Egyesületnek. Az egyesület legfőbb célja, hogy a termál-, és gyógyturizmus érdekeltjeinek aktív részvételével elősegítse az Észak-alföldi régió termál-, és gyógy-idegenforgalmának fejlődését.

2.2.4. Megyei szerepkör

Polgár megyei szerepköre leginkább az oktatásszervezésben követhető nyomon. A település tagja az Észak-hajdúsági Szakképzés-szervezési Társulásnak, szakiskoláinak vonzáskörzete kiterjed a megye egészére. A lakónépesség, valamint a – későbbiekben ismertetett – gazdasági potenciált kifejező mérőszámok vizsgálatából kiderül, hogy Polgár nem képvisel húzóerőt a megye gazdaságában, a vállalkozások számának aránya elmarad a lakosság számának arányához képest, a munkanélküliek aránya viszont meghaladja azt.

2.2.5. Mikro-regionális szerepkör

A város mikro-regionális szinten mutatja leginkább a funkcionális koncentrációt. A kistérség településeinek az oktatás, nevelés, sport, szociális ellátás, egészségügy, turizmus, területfejlesztés, család-, gyermek-, és ifjúságvédelem, foglalkoztatás és közművelődés területein nyújt szolgáltatásokat. A közeli kistépülésekről Polgárra ingázók száma jelentős, ugyanakkor a városból sokan nem helyben vállalnak munkát. Az ingázás fő célpontja a 6 km-re fekvő Tiszaújváros, illetve Debrecen, Balmazújváros, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás. A városban lévő oktatási intézmények (általános iskola, szakiskola, gimnázium) infrastrukturális színvonalbeli differenciáltsága a fejlettebb településekhez, megyeszékhelyekhez képest fokozatosan mélyül. A kialakult „áthúzás” hosszútávon komoly társadalom-szerkezeti problémára enged következtetni, ugyanis a magasabb oktatási színvonalat igénylő iskolaköteles lakosság nem a település iskoláit választja továbbtanulása színhelyéül, hanem a fejlettebb települések és megyeszékhelyek (Miskolc, Debrecen, Nyíregyháza) oktatási intézményeit.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A kistérségen belüli iskolaköteles lakosság jelentős része viszont Polgár oktatási intézményeit részesítik előnyben (empirikus felmérések szerint közel 60 %-a naponta jár be). Az elvándorolt „szellemi tőke” a karrier és biztosabb érvényesülés reményében ritkán kerül vissza a városba. A jelenség a lakosságszám fokozatos csökkenését (előregedést), társadalmi-szerkezeti deformálódását, valamint reurbanizált társadalmi rétegződést eredményezhet hosszútávon. A fennálló jelenség mérséklődését eredményezheti az általános iskolák államosítása, amely egyrészt a különböző települések általános iskolái közötti differenciáltságot szüntetheti meg, másrészt – a finanszírozási problémák mellett – a települési önkormányzatok autonómiájából eredő kényszerhelyzetet is.

3. A VÁROS GAZDASÁGI – TÁRSADALMI DIMENZIÓI

3.1. Mezőgazdaság

Polgár hajdúvárosi múltja tekint vissza. Természeti adottságaira épülő gazdálkodását a mezőgazdaság jelentette. A mezőgazdaság, termelési szerkezetének fokozatos avulása ellenére, sokáig domináns szerepet töltött be a település gazdasági életében. A gazdasági depresszió és tőkeszegény helyzet következtében jelentős kapacitások épültek le, visszaszorult a „háztáji” tevékenység és az állatállomány is lecsökkent. A településen jelentősebb alternatív mezőgazdasági tevékenységre nincs példa.

Általános mezőgazdasági összeírás adatai szerint (2000.) a mezőgazdasági területek (6 938,22 ha) a település közigazgatási területének (9 747 ha) továbbra is magas hányadát teszik ki (71%), melyből több, mint 73 %-ot szántó-, és szántóként használt kertként (5 085,39 ha) hasznosítanak, a fennmaradó terület jelentős része rét, legelő (1 794,1 ha). A helyi gazdasági szerkezetben az agrárszektor szerepének alakulása követhető nyomon a regisztrált vállalkozások számának, valamint a mezőgazdaságban foglalkoztatottak létszámának változásában. 1997. és 2007. között a regisztrált vállalkozások száma 8,7 %-kal csökkent, 50-ről 46-ra. A mezőgazdasági szövetkezetek száma is csökkenő tendenciát mutat, 1997. (3) és 2007. (1) között, bár 2000-ben ez a szám 5 volt. A vállalkozások a növénytermesztés (elsősorban gabonafélék és kukorica-termesztés), valamint szarvasmarha-, és baromfi-tenyésztés, illetve egyéb állattenyésztési „szolgáltatások” terén működnek.

A mezőgazdasági foglalkoztatottak arányának legnagyobb csökkenését az 1991-2001-es évtized könyvelhette el. Amíg 1980. és 1991. között az agráriumban dolgozók létszáma mindösszesen 45 fővel (6 %) csökkent, addig a rá következő évtizedben a leépítések megközelítették a 77 %-ot. Az 1991. évi 636 foglalkoztatottból 2001-ben már csak 147-en tevékenykedtek a mezőgazdaságban.

3.2. Ipar

A mezőgazdaság szerepét Polgáron az ipar fokozatosan vette át, jelentősége a térségben 2000-től meginduló közlekedési beruházásoknak – a kialakult „Kelet-Nyugat” dichotómia mérséklése érdekében –, valamint a felértékelődött helyzetet kihasználó, betelepült vállalkozásoknak köszönhetően, a hozzáadott érték növekedésében is mérhető. A beruházások volumene relatíve még mindig alacsonynak mondható. További nehézségeket okoz a külföldi tőke-transzfer alacsony mértéke. A befektetőkre ösztönzőleg hat a város kedvező közlekedés-logisztikai elhelyezkedése. Az M3-as autópálya megépítésével megteremtődtek a perifériáról való kitörés lehetőségei –mind földrajzi, mind településszervezet-tudományi megközelítés szerint –, a város logisztikai szerepköre az autópálya továbbépítése, a 35-ös és 36-os főutak találkozása révén felértékelődött.

Polgár iparának legmeghatározóbb létesítménye a Polgári Ipari Park, mely a város külterületén, az M3-as autópálya és a MÁV 117-es vasúti pályaszakasza közvetlen szomszédságában helyezkedik el. A nemzetközi tranzitútvonalak (V. számú Helsinki folyosó, TEN-T, TINA hálózati elemek) miatt kiváló logisztikai adottságokkal bír, több szomszédos ország (Szlovákia, Románia, Ukrajna) is könnyedén elérhető. Az Ipari Park környezetében 1994-ben kezdte meg működését több vállalkozás, melyek ipari/termelési orientációja elsősorban a műanyaggyártásra, az építőiparra és logisztikára terjed ki. Az ITD Hungary felmérése szerint a Polgári Ipari Park Magyarország legjobb 26 marketing fókuszú csoportjába tartozik.

A statisztikai adatok szerint Polgáron, 2007. december 31-én az iparban működő vállalkozások száma – a bányászat, feldolgozóipar, villamos energia-, gáz-, gőz-, vízellátás, valamint az építőipar nemzetgazdasági ágakat komplexen összesítve – 36 szervezetet tett ki. 1997. és 2007. között a vállalkozási forma fokozatos elterjedése követhető nyomon. Míg 1997-ben ez a szám 28 volt, addig 2007-re 28,6 %-kal növekedett. A településen a vállalkozások többsége betéti és korlátolt felelősségű társaság formájában működik, de 1-1 szövetkezet, illetve közkereseti társaság is fellelhető a városban.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Az ipari foglalkoztatottak számának alakulása nem áll összhangban a vállalkozási forma terjedésének intenzitásával, amely arra enged következtetni, hogy a kis-, és közepes vállalkozások túlsúlya érvényesül a térségben, alacsony munkavállalói/alkalmazotti létszámmal. A jelenséget bizonyítja, hogy az 1990-ben regisztrált 1 594 fős ipari létszám 2001-re már csupán 970 fő. A legnagyobb veszteséget az építőipar könyvelhette el, 10 év alatt 58 %-os csökkenéssel. Összességében tehát az ipari vállalkozások nagy részének jelenlegi munkahelyteremtő képessége csekélynek mondható. Az ipari tevékenység súlya növekvő tendenciát eredményezhet a széles ágazati spektrumon mozgó befektetői érdeklődések révén, főleg az élelmiszeripar, acélkereskedelem, energetika, szállítmányozás területén, ahol további külföldi tőkeáttöréssel járó beruházások valósulhatnak meg a közeljövőben.

3.3. Szolgáltatások

A fejlettebb gazdaságok növekedési pályája azt mutatja, hogy a gazdasági gyarapodás és a modernizáció motorjává a szolgáltató szektor vált, ezért elengedhetetlen a kereskedelem, az üzleti szolgáltatások és az info-kommunikációs szolgáltatások gyors ütemű fejlesztése a településen. Polgár gazdaságának strukturális sajátosságai miatt a településen viszonylag későn, a kilencvenes évek elején indult el a terciér szektor fejlődése, intenzitása is lassabb volt a környező, nagyobb településeken (Tiszaújváros, Hajdúszoboszló, Tiszafüred) zajló ágazati szerkezetváltás üteméhez képest. A kilencvenes évek második felétől/végétől lejátszódó folyamatok hatására csökkent a mezőgazdaság, erősödött az ipar szerepe, illetve előtérbe kerültek a terciér vállalkozások.

Polgáron a lakossági alapszolgáltatások valamennyi válfaja biztosított. Egyes szolgáltatás-típusok lendületesen fejlődtek és a személyi szolgáltatások széles körét alakították ki (fodrászat, kozmetika, testedzés, természetgyógyászat, háztartási gépjavítás, stb.). A településen működik postahivatal és több, különböző bank által nyitott bankfiók kínál lehetőséget a pénzügyi folyamatok kezeléséhez, lebonyolításához.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A működő szolgáltató vállalkozások profilja vegyesnek mondható, a lakossági alapszolgáltatásoktól a gazdasági jellegű szolgáltatásokig (ingatlankezelés, üzletviteli tanácsadás, mérnöki tevékenység, és tanácsadás) terjed, de többségük jellemzően a kereskedelemben tevékenykedik. A szektor domináns szerepét árnyalja, hogy strukturális aránytalanságoktól szenved, bár a vállalkozások nagy hányadát fedi le, de jövedelemtermelő képessége alacsony.

2009-ben Polgáron 183 kiskereskedelmi üzlet működik, ez az 1997-es szinthez viszonyítva 39,6 %-os növekedést jelent. Jelentős részük kényszerből létrehozott mikro-vállalkozás, melyek profilja üzlettípusuk szerint alapvetően élelmiszer jellegű, illetve speciális szaküzlet. Az élelmiszer jellegű áruházak, valamint a ruházati szaküzletek száma hozzávetőlegesen csökkenő, illetve stagnáló szervezetszámot mutat, az élelmiszer jellegű üzletek számát 11 év alatt 60 %-os csökkenés jellemezte. Az egyéni vállalkozás által üzemeltetett kiskereskedelmi üzletek száma a statisztika szerint alig változott 1997. és 2009. között (1. számú táblázat), arányukban is mindössze 8,4 %-os pozitív különbség figyelhető meg az összes kiskereskedelmi üzlet számához viszonyítva.

1. számú táblázat: Kereskedelmi szolgáltatók összefoglaló táblázata (1997 – 2009. ápr. 9.).

Év	Kereskedelmi üzletek száma (db)	Egyéni vállalkozások által üzemeltetett kiskereskedelmi üzletek száma (db)	Élelmiszer jellegű üzletek és áruházak szám (db)	Ruházati szaküzletek száma (db)
1997.	131	71	n.a.	n.a.
1998.	145	78	33	17
1999.	157	79	35	18
2000.	165	86	34	20
2001.	167	85	35	19
2002.	167	85	35	19
2003.	150	82	31	17
2004.	135	73	25	17
2005.	137	71	27	18
2006.	124	63	18	16
2007.	123	61	20	15
2009. 04. 09.	183	77	20	42

Forrás: Polgár Város Önkormányzatának Városüzemeltetési Irodája. Saját szerkesztés.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A nagykereskedelem kiemelkedő szereppel bír a tercier szektorban, kiszolgáló infrastruktúráját nagykereskedelmi raktárak biztosítják. Számuk (7) Polgár kedvező közlekedés-földrajzi fekvésének, a közlekedési viszonyok javulásának és ezáltal nyert ipari-logisztikai jellegnek köszönhetően várhatóan tovább nő.

A szolgáltató szektor foglalkoztatási viszonyait meghatározza a szervezetek tökeereje. Sajnos ebben a térségi ágazatban is jelentős azon cégek száma, melyek korlátozott forrásokkal és alacsony munkahelyteremtő képességgel rendelkeznek, többségük kisvállalkozás, 1-2 alkalmazottal. Az 1980–2001. periódust vizsgálva, a változás lassú dinamikája követhető nyomon a szektor foglalkoztatottságában. Összességében, a 2001-es népszámlálási adatok szerint, a szolgáltató szektorban 1 256 fő foglalkoztatottat tartottak nyilván, szemben az 1980. évi 1 385 és az 1990. évi 1 177 fővel. Mindez azt jelenti, hogy 1980–1990. között (a rendszerváltást megelőzően) 9,3 %-os csökkenés után, az 1990. évi értékről 2001-re (azaz a rendszerváltás után, mely teret nyitott a szolgáltató vállalkozások megjelenésének), mindössze 6,7 %-os foglalkoztatás-bővülés következett be.

A szektor foglalkoztatottságának nemzetgazdasági ágak szerinti alakulását vizsgálva 1980. és 2001. között a legnagyobb létszámnövekedés az ingatlanügyek és gazdasági szolgáltatások terén könyvelhető el, mivel közel 10-szeresére nőtt az e területen dolgozók száma. Hasonlóképpen intenzív bővülés jellemzi az egészségügyi és szociális foglalkoztatottak számát, csökkent ugyanakkor a szállítás, raktározás, posta, távközlés, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás és a kereskedelem-javítás dolgozói létszáma. Ezek a tendenciák a vizsgált 20 éves periódus évtizedekre bontott ciklusaira is igazak azzal a megállapítással, hogy a változások dinamikája sokkal erősebb volt az 1980-1990-es periódusban, míg 1990-ről 2001-re az intenzív bővülés/csökkenés üteme minden nemzetgazdasági ágban lelassult.

3.4. Turizmus

Polgár turisztikailag három országosan kiemelt jelentőséggel bíró célterület közé ékelődik: Tokaj, Tisza-tó, Hortobágy. Ennek megfelelően a település idegenforgalmi adottságainak mérlegelése során célszerű figyelembe venni a fent említett vonzerőkhöz való kapcsolódási lehetőségeket, illetve azt, hogy a város milyen módon tudja kihasználni egyedi sajátosságait. Polgár közvetett turisztikai attrakcióinak számbavétele során kiemelt említést érdemel a Tisza folyó, mely nemzetközi jelentőségű ökológiai folyosót képez, így később a természeti turizmus alapját képezheti. A város kedvező terepadottságai lehetőséget kínálnak a kerékpárút-hálózat továbbfejlesztésére, mely a város turisztikai fejlesztési tervei közé is illeszkedik (TDM Stratégia, 2008.).

További fontos kapcsolódási pont a Hortobágy, illetve a Hortobágyi Nemzeti Park. A Nemzeti Park léte kedvező pozíciót kínál Polgárnak, hiszen páratlan természeti értékekkel gazdagítja a térséget. A parkkal való együttműködésben lehetőség nyílik a természeti turizmus formáinak fejlesztésére is.

Polgár közvetlen, épített települési turisztikai attrakciói az alábbiak:

- Kálváriadomb és a stációk
- Római Katolikus templom
- Polonkai Ház
- Városi Strandfürdő
- Ady Endre Művelődési Központ és Könyvtár
- Régészeti Pihenőpark (M3 Archeopark)
- M3 Outlet Center

Jelentősebb kulturális és közösségi rendezvények:

- BELÁHAPI Fesztivál
- „Polgári 3-as foci”
- Augusztus 20-i ünnepség
- AZTA – amatőr zenekarok találkozója
- Veterán autók kiállítása

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Polgár egyik legfőbb turisztikai vonzerejét a Strandfürdő és kemping adja. A fürdő 42 °C-os termálvizet szolgáltat, egy melegvizes ülőmedencével, egy tanmedencével és egy kétrészes gyermekmedencével rendelkezik. Az elmúlt években kialakítottak egy tízfős szárazsaunát, egy kondicionálótermet, valamint a fürdő megkezdte a téli üzemelést. A Strandfürdőhöz szervesen kapcsolódik egy 2,7 hektáros Csónakázó-tó, ahol az intenzív haltelepítésnek köszönhetően (1,5 tonna ponty, amúr, busa, harcsa stb.) sporthorgászati lehetőség is biztosított a csónakázás mellett. A Fürdőhöz tartozik továbbá egy háromszáz fő befogadóképességű kemping, amely faházakkal, sátorhelyekkel és lakókocsis álláshelyekkel áll a vendégek szolgálatára. Empirikus felmérések szerint egy szezonban kb. 20 000 – 25 000, de 2008. augusztus 20-ig kb. 32 000 vendég vette igénybe a fürdő szolgáltatásait, amely az elmúlt évekhez képest kiugróan magas értéket képviselt, valószínűleg az itt szervezett rendezvények sokaságának, változatosságának, valamint a szinte állandó fejlesztéseknek köszönhetően.

A folyamatosan kialakuló város-marketing tevékenységek ellenére a városba irányuló turizmusnak azonban komoly gátját képezi, hogy mind az épített környezet, mind a kulturális építészeti értékek ápolására a város korlátozott energiát fordít. Ennek tükrében nemcsak a turisták számának emelkedésére nem lehet számítani, de az itt élők komfortérzete, identitástudata sem erősödhet. A város turisztikai kínálata nem tekinthető versenyképesnek – a környező turisztikai célállomásokkal szemben – a vendéglátás és idegenforgalom területén elvárt minőségi infrastruktúra és szolgáltatások volumenében és színvonalában tapasztalható hiányosságok miatt, amelyet a 2. számú táblázat is alátámaszt. Polgáron mindössze 34 vendéglátó-ipari egység működött 1997-ben, de számuk csak a 2000. évig mutatott növekvő tendenciát. 2004-től jelentős visszaesés kezdődött, egy év alatt 7 vendéglátóhely szűnt meg, s 2008-ra a 2000. évi értéknek már csak 77 %-a maradt meg.

A vendéglátóhelyek számának csökkenésével párhuzamosan a kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek száma is közel harmadára esett vissza. A magán-szállásadás szintén az új évezred első éveiben, 2002–2003-ban élte fénykorát, 2006-ban azonban már csak 15-en foglalkoztak magán-szállásadással, a legmagasabb értéket képviselő, 2002-ben regisztrált 58-al szemben.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A szállásférőhelyek jelentős apadása a települési turizmus visszaszorulását feltételezné, melyet ugyanakkor nem igazolnak vissza a vendégek és vendégéjszakák számának alakulását jelző statisztikai mérőszámok.

2. számú táblázat: Vendéglátóhelyek és szálláshelyek száma (1997-2008.).

Év	Vendéglátóhelyek száma (db)	Összes kereskedelmi szálláshely szállásférőhelyeinek száma (db)	Magán-szállásadás férőhelyeinek száma (db)
1997.	34	n.a.	n.a.
1998.	36	305	n.a.
1999.	37	305	n.a.
2000.	39	305	n.a.
2001.	38	305	13
2002.	37	310	58
2003.	38	345	44
2004.	31	135	38
2005.	33	135	43
2006.	29	135	15
2007.	33	135	9
2008.	30	135	9

Forrás: Polgár Város Önkormányzatának Városüzemeltetési Irodája. Saját szerkesztés.

Polgáron 1998. évhez képest 3,8-szor több vendégéjszakát töltenek el a kereskedelmi szálláshelyeken, 2008-ban összesen 3 301-et. Bár volt már jobb is, például 2004-ben 4 384 éjszakát is maradtak a településen a látogatók, az 1998-as 878 vendégéjszakához mérve ez kiugróan jó eredményként értékelhető. Polgár hagyományos kisvárosi berendezkedése lehetővé tenné a magán-szállásadás kiépítettebb hálózatát, de ez a szekció már nem könyvelhetett el az előbbiekhöz hasonló fejlődést.

A látogatók érdeklődése koncentrált, elsősorban a kereskedelmi szálláshelyeket célozza (3. számú táblázat). A magánszállásokra mindössze 5-en érkeztek 2006-ban, ami a 2001-ben fogadott 150 fős vendégszámhoz viszonyítva hatalmas visszaesésnek tűnik annak ellenére, hogy 2001-ben csak 13 magán-szállásférőhelyen tudták elhelyezni a 150 főt, míg 2006-ban 15-ben, vagyis több férőhely állt rendelkezésre.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A vendégéjszakák számában is jelentős visszaesés mutatkozik 2001-2002. évekhez képest, 1908 vendégéjszaka helyett 2008-ban egyetlen éjszakát sem töltöttek a településen! A jelenség magyarázata, hogy a 2004. év végére már befejeződtek a nagy munkaerő-igényű állami beruházások a város környéki autópálya (M3) vonatkozásában.

3. számú táblázat: Vendégek és vendégéjszakák számának alakulása (1997-2008.).

Év	Vendégek száma		Vendégéjszakák száma	
	Kereskedelmi szálláshelyeken (fő)	Magán-szállásadásban (fő)	Kereskedelmi szálláshelyeken (vendégéjszaka)	Magán szállásadásban (vendégéjszaka)
1997.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
1998.	506	n.a.	878	n.a.
1999.	422	n.a.	1462	n.a.
2000.	279	7	737	91
2001.	85	150	358	1371
2002.	177	22	493	1908
2003.	1713	26	4007	731
2004.	1838	33	4384	364
2005.	2221	10	4178	72
2006.	2377	5	3884	23
2007.	1651	0	2825	0
2008.	1930	0	3301	0

Forrás: Polgár Város Önkormányzatának Városüzemeltetési Irodája. Saját szerkesztés.

3.5. Társadalom

3.5.1. Népeség és korstruktúra

Polgár város 2008. december 31-i statisztikai adatok szerint 97 km²-nyi területen 8 327 főnyi lakónépességnek adott otthont, melyből az állandó népesség száma 8 359 fő volt. A lakosság számának alakulása a vizsgált 11 évben enyhe csökkenéssel, de kiegyensúlyozottnak tekinthető. Az állandó lakónépesség 1997. és 2008. év között 4,2 %-os csökkenést szenvedett el.

Figyelemreméltó a város állandó népességének korcsoportok szerinti megoszlása. Az állandó népesség legnagyobb hányadát a 18-59 évesek korcsoportja képviseli. A vizsgált periódus 11 éve alatt számuk 1,61 %-kal nőtt, 2008-ban az állandó népesség 41, 3 %-át tette ki. Mindez feltételezi a népesség fokozatos előregedését, melyet igazol a 0-14 évesek – a legszembetűnőbb változást elkönyvelő korcsoport – , a 15-17 évesek, illetve a 60 év feletti népességi korcsoportok össznépességen belül regisztrált aránya is.

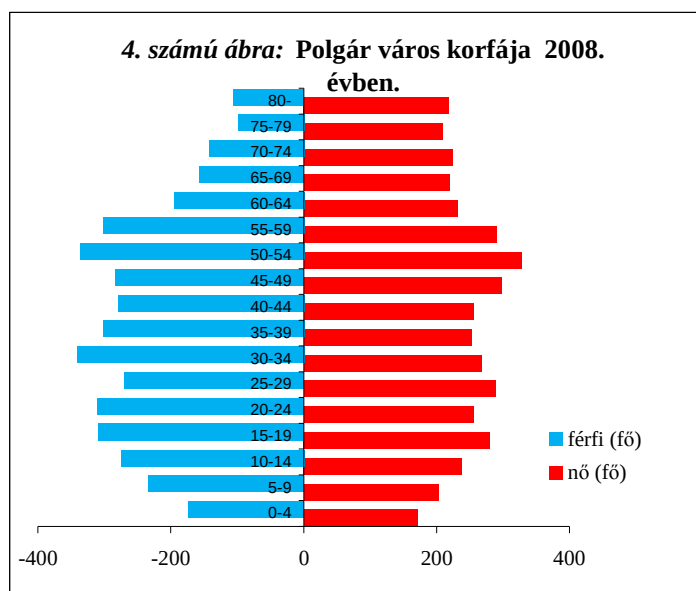
- A 0-14 éves korcsoport aránya 2008-ban 15,5 %, számuk 1997–2008. között 21,2 %-kal csökkent;
- A 15-17 éves korcsoport 2008-ban 4,1 %-ot képviselt, számuk 11 év alatt 5,4 %-kal csökkent;
- A 60 év feletti korcsoport 2008-ban a teljes állandó népesség 19,7 %-át tette ki, számuk 16 %-kal csökkent.

Szembetűnő a város női és férfi népességének korcsoportok szerinti megoszlása, és annak 1997. és 2008. között megfigyelhető változása is. A női népesség legnagyobb fogyását a 20-24, illetve a 40-44 éves korosztály szenvedte el, míg növekedés a 45-49 és az 55-59 éves korosztályban követhető nyomon. A férfiak esetében számottevően csökkent a 40-44 évesek, illetve az 50-54 évesek száma, de drasztikusan, 53,5 %-kal megnőtt a 80 év felettek aránya. Ezt a demográfiai folyamatot támasztja alá Polgár város korfája (4. számú ábra), melynek alakja a csökkenő népességű térségekre, településekre jellemző, ún. „urna” alakú, talpánál szűkülő.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

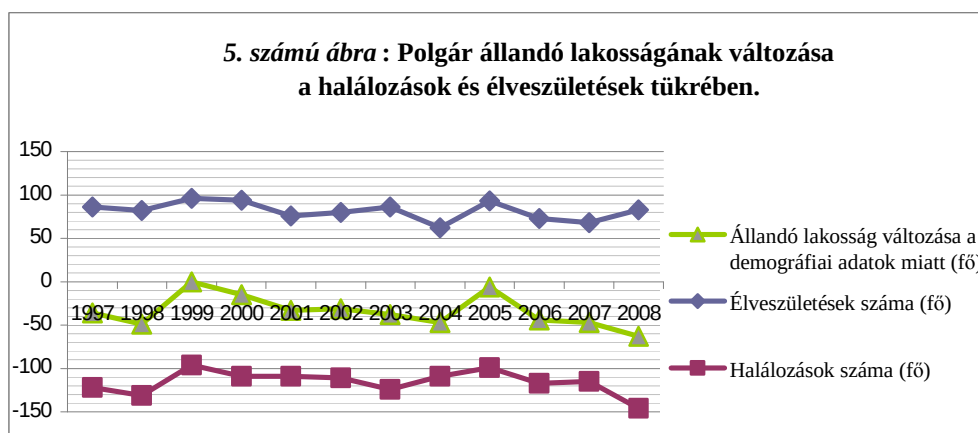
A férfi-nő megoszlás tekintetében a települési helyzet hazánkban jellemzőnek mondható. A fiatal generációk körében férfitöbbség van, ez 40 év környékén kiegyenlítődik, majd az e feletti korosztályt tekintve a nők vannak többségben.

Forrás: Polgár Város Önkormányzat Hatósági és Okmányirodája. Saját szerkesztés.

3.5.2. Népeség-változás

A lakónépeség számának alakulását (5. számú ábra) a születések és halálozások száma, valamint a vándorlási folyamatok koherenciája alakítja ki. Polgáron a születések száma enyhe csökkenést, stagnálást mutat. Ezzel szemben a halálozások száma (146 fő) 1997-hez képest 16 %-al növekedett.

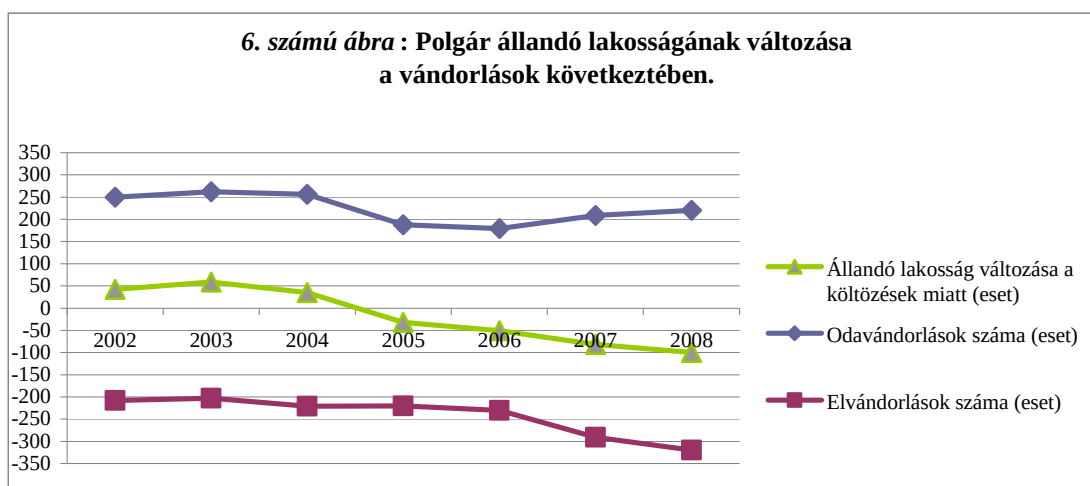

Forrás: Polgár Város Önkormányzat Hatósági és Okmányirodája. Saját szerkesztés.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A fiatal korosztály népességen belüli arányának csökkenése és az elöregedő társadalmi tendenciák potenciálja együttesen erősítik a lakónépesség kedvezőtlen korösszetételének változását. A folyamat végén a vándorlási folyamatok felerősödése mutatkozik a lakónépesség számának alakulásában. A kialakult kedvezőtlen migrációs „láncreakciók” egyrészt a fiatal és képzett munkavállalók elvándorlását eredményezi – gyengítve a település munkaerő-potenciálját –, másrészt hozzájárul a népesség fokozatos elöregedéséhez is, kialakítva hosszútávon egy passzív, reurbanizált társadalmi réteget. A migrációs folyamatok időbeni lezajlását a 6. számú ábra tartalmazza. Gyakorlati tapasztalatok alátámasztják, hogy a Polgárra vándorlók száma jelentős mértékben csökkent, ezzel szemben az elvándorlások száma folyamatosan növekszik, elsősorban a szomszédos Tiszaújvárosba, ahol a korábbi, erőteljes gazdasági felélénkülés kedvező letelepedési feltételeket „kínál” a migráns lakosság számára. Mindez megmutatkozik a polgári elvándorlók 2008. december 31-i gyakorlati, becsült számának növekedésében is.

Forrás: Polgár Város Önkormányzat Hatósági és Okmányirodája. Saját szerkesztés.

3.5.3. Etnikai összetétel

A népesség etnikai összetételének vizsgálatát a Központi Statisztikai Hivatal saját adatgyűjtésében, a 10 évente végrehajtott népszámlálás során végzi. Jelenlegi rendelkezésre álló adataink a 2001-ben végzett adatgyűjtésből származnak, ezért statikus állapotot rögzítenek.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint Polgáron jelentős számú roma kisebbséghez tartozó lakos élt, szám szerint 525 fő, arányuk az állandó népességén belül 6 %. Azonban a népszámlálás egyéni bevalláson alapuló adatokat rögzít, így a romák valós aránya az önkormányzati becslések szerint 21 %, más empirikus felmérések szerint már 1995-ben elérte a 30 %-os részarányt, a fiatalok között pedig akár az 50 %-ot is. Polgáron él a kistérség roma lakosságának 80%-a. Szociális helyzetükre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre külön adatok, azonban megállapítható, hogy a roma népesség átlagos életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, iskolázottsága és foglalkoztatottsága a társadalom egészéhez viszonyítva lényegesen rosszabb. Munkaerő-piaci szempontból a rendszerváltás piactársadalmi átalakulásának legnagyobb vesztese a roma népesség.

A szakképzetlen munkát igénylő munkahelyek megszűnésével a munkanélküliségi rátájuk jelentősen meghaladja a nem roma származásúakét. Pozitívumként mondható el azonban, hogy javultak az arányok az általános iskola elvégzését tekintve, illetve az ösztöndíj programoknak is köszönhetően javult a szakiskolai és gimnáziumi végzettséget szerzők aránya.

3.5.4. Háztartás, család

A következő adatsor (4. számú táblázat) az önmegvalósítást, az egzisztencia megteremtését, a házasodás életkor szerinti kitolódását, a szabadság és függetlenség iránti igényt tükrözi Polgár lakossága vonatkozásában. A város 15 évesnél idősebb hajadon, illetve nőtlen lakóinak száma közel 50 %-kal nőtt 20 év alatt, míg ugyanezen korosztályból 22,5 %-kal kevesebben házasodtak 2001-ben, mint 1980-ban. A fiatalok életében az elsődleges szerepet a továbbtanulás és az anyagi biztonság megteremtése tölti be és mindezt jelentős részük nem Polgáron, hanem a gazdaságilag fejlettebb centrumokban kívánja megvalósítani – többségük elhagyja a települést. Szomorú tényező az élettársi kapcsolatok egyre gyakoribb előnyben részesítése, de a válások nagy száma is, ugyanis 20 év alatt megduplázódott az elváltak száma.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

4. számú táblázat: Polgár város családi viszonyai.

Megnevezés	1980.	1990.	2001.
A 15 éves és idősebb népességből a nőtlenek, hajadonok száma (fő)	1 063	1 043	1 578
A 15 évesnél idősebb népességből a házasok száma (fő)	4 963	4 348	3 843
Házaspárok száma (db)	n.a.	2 065	1 864
A 15 éves és idősebb népességből az elváltak száma (fő)	234	345	473
Az egyszemélyes háztartások száma (db)	n.a.	734	792

Forrás: KSH népszámlálás adatok 1980., 1990., 2001. Saját szerkesztés.

3.5.5. Képzettség, műveltség

Az alap-, és középfokú oktatás minősége nemcsak egy település, illetve térség gyermekeinek fejlődését befolyásolja, hanem hozzájárul a település népességmegtartó erejének növeléséhez mind a pedagógiai munka, mind az infrastrukturális tényezők és az eszközellátottság tekintetében. Egy adott település alap-, közép-, és felsőfokú végzettséggel rendelkező népességének arányát mindez együttesen határozza meg, különösen akkor, amikor kiemelkedő tekintettel kell lenni a városok „elszívó” hatása által generált magas fiatalkori elvándorlásra. A népesség korösszetétele hasonló súllyal esik latba egy település lakosságának iskolai képzettsége meghatározásakor, hiszen a fiatalabb korosztály aránya általában magasabb végzettséget is jelent.

Polgár alapfokú oktatási-nevelési intézményei közül a Napsugár Óvoda a 3-7 éves korosztálynak 4 óvodai feladat-ellátási helyet biztosít, évenként változó, 25 fős átlagos csoportlétszámmal. A Vásárhelyi Pál Általános Iskola a 6-14 éves korosztály számára 2 általános iskolai feladat-ellátási hellyel áll rendelkezésre, évenként változó, 33-36 fős osztályokkal. A csoportok és osztályok számának ingadozása a fiatal népesség számának fogyásából ered. Ez a tanulói létszámban 2001. és 2009. első félévéig mért 10 %-os csökkenést eredményezett. Ennek következtében 2001-től kezdve a polgári általános iskola osztályainak száma csökkenő tendenciát mutat.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A középfokú oktatás kereteit a városban az egy feladat-ellátási helyen működő József Attila Gimnázium és Szakközépiskola biztosítja. Az intézményben az „általános” gimnáziumi oktatáson túl logisztikai ügyintézőket, gazdasági informatikusokat, ABC eladókat, gyorsétkeztetési eladókat, élelmiszer-, és vegyiáru kereskedőket, illetve szakácsokat képeznek. Az általános iskolához hasonlóan, itt is tapasztalható az évről-évre csökkenő tanulói létszám. Felsőfokú oktatási intézménnyel Polgár nem rendelkezik.

A lakosság képzettségi mutatóit (5. számú táblázat) több mint 20 évre visszamenőleg, az 1980-2001-es periódusban vizsgáltam. Az adatsor elemzése során kedvező tendencia alakult ki, mivel a 7 évesnél idősebb népességből a 0 osztályt végzők száma 38 %-kal csökkent, viszont 16,4 %-kal nőtt az általános iskola 8. osztályát végzettek száma. Az egyetemi, főiskolai végzettséggel rendelkezők száma jelentős mértékben gyarapodott, ahogyan a középiskolai végzettségűek száma is.

5. számú táblázat: A polgári lakosság képzettségi mutatói.

Év	A 7 éves és idősebb népességből					
	0 osztályt végzettek száma (fő)	Általános iskola 8 osztályát végzettek száma (fő)	Egyetemi, főiskolai végzettségű oklevél nélkül (fő)	Egyetemi, főiskolai végzettségű oklevéllel (fő)	Középiskolai végzettségű középiskolai érettségi nélkül (fő)	Középiskolai végzettségű középiskolai érettségivel (fő)
1980.	263	1 851	28	195	964	749
1990.	226	2 200	n.a.	336	985	941
2001.	162	2 155	105	430	1 602	1 331

Forrás: KSH népszámlálás adatok 1980., 1990., 2001. Saját szerkesztés.

3.5.6. Munkanélküliség, foglalkoztatás

A munkanélküliség társadalmi és gazdasági vetülete (6. számú táblázat) egy település gazdasági fejlődésében mutatkozik meg. Polgáron a KSH T-Star, az Állami Foglalkoztatási Szolgálat (AFSZ), valamint Polgár Város Önkormányzatának Szociális és Gyámügyi Irodája adatbázisa szerint 2009. március 20-án a munkanélküliségi ráta 15,29 % volt.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A hányad alakulása 2000. óta hullámzó tendenciát mutat, de csak egyszer, 2003. évben sikerült 10 % alá szorítani. 2009. március 20-i adat szerint a vizsgált periódusban az eddigi legmagasabb értéket produkálta. Bár 2000. és 2003. között a gazdasági szerkezetváltás, a tercier szektor erősödése révén – mely a legdinamikusabb foglalkoztatottsági ráta-növekedést könyvelhette el – az arány fokozatosan javult, a szerkezetváltás utólagosan, elsősorban a mezőgazdasági szektor leépülésében jelentkező hatása érezhetővé vált 2004-ben, a munkanélküliek száma ismét növekvő pályára állt. Sajnálatos tényező, hogy a munkanélküliek több mint 35 %-a 180 napon túl sem talál munkát.

Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat 2009. márciusi adatai alapján a nyilvántartott álláskeresők számának növekedése nem állt meg 2007. után, az emelkedés 1 év alatt 14 százalékpontos volt. A munkaképes lakosságnak már 15,29 %-át tették ki az álláskeresők, 2000. óta az eddigi legmagasabb értékkel. A munkanélküliek közül az elmúlt 12 év első felében a férfiak sikeresebben találtak munkát, mint a nők, a férfi álláskeresők száma 24 %-kal csökkent 2002-re. A nők száma hozzávetőlegesen kiegyenlített volt, 233-268 fő között ingadozott. Mindkét nem képviselői azonban 2003-tól egyre nehezebben tudnak elhelyezkedni, ez mutatkozik meg az álláskeresők ismét növekvő számában.

6. számú táblázat: Polgár munkanélküliségi adatai (1997-2009. márc. 20.).

Év	Munkanélküliségi ráta (%)	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	Nyilvántartott álláskeresők száma, férfi (fő)	Nyilvántartott álláskeresők száma, nő (fő)	180 napon túl nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)
1997.	n.a.	620	387	233	304
1998.	n.a.	550	315	235	314
1999.	n.a.	591	346	245	327
2000.	11,8	615	347	268	330
2001.	11,4	588	341	247	274
2002.	10	524	294	230	272
2003.	9,8	518	296	222	171
2004.	10,6	572	326	246	211
2005.	10,9	592	334	258	247
2006.	11,9	644	343	301	328
2007.	13,40	730	390	340	388
2009. 03.20.	15,29	833	472	361	297

Forrás: KSH T-Star, AFSZ, Polgár Város Önkormányzatának Szociális és Gyámügyi Irodája. Saját szerkesztés.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Az álláskeresők korcsoportonkénti megoszlását a rendelkezésre álló 2004-2007. évi adatok alapján vizsgálva, változó tendenciát figyelhetünk meg. Míg a legkevesebb álláskereső minden évben a 0-16 éves, és a 17-20 éves korosztályból került ki, addig a munkanélküliek legnagyobb hányadát 2004-ben még a 21-25, illetve 31-35 évesek, 2005-ben a 46-60 évesek, 2006. és 2007-ben pedig már a 36-40 évesek adták. 2006-ig fokozatosan csökkent a 21-25 éves munkanélküliek aránya, viszont 2007-től dinamikusan nőtt közel minden korosztályé, akik nem találnak munkát. A 46-60 éves álláskeresők aránya a munkanélküliek összesített számán belül sajnos stagnálóan magas.

Az álláskeresők képzettség szerinti megoszlása Polgáron is rávilágít arra, hogy minél magasabb – és külön előny, ha piacképes – végzettséggel rendelkezik a lakosság, annál könnyebben tud elhelyezkedni. Polgáron 1997-2006. között mindössze 1 - 6 egyetemi, és 3 - 16 főiskolai végzettségű lakost tartottak nyilván álláskeresőként. A legtöbb munkanélküli csak általános iskolai végzettségű, de sokan vannak a szakmunkások is. A pályakezdő munkanélküliek (67) 2007-ben 9,17 %-os részarányt képviseltek.

A foglalkoztatottak száma (7. számú táblázat) 20 év alatt Polgáron 41,3 %-kal csökkent, 2001-ben egy dolgozóra 1,01 eltartott jut, szemben az 1990. évi 0,6, vagy az 1980. évi 0,8 értékkel. Ennek oka ismét a rendszerváltást követő folyamatokban keresendő, amikor a 80-as évek végén elindult a kényszer- és rokkantsági nyugdíjazások folyamata, majd a 90-es években felerősödő mezőgazdasági leépítések.

7. számú táblázat: Polgár foglalkoztatottsági mutatói.

Év	A foglalkoztatottak száma (fő)	A helyben lakó és helyben dolgozó foglalkoztatottak száma (fő)	A más településre dolgozni járó foglalkoztatottak száma (fő)	A más megyébe naponta eljáró foglalkoztatottak száma (fő)	Az eltartottak száma (fő)
1980.	4 048	n.a.	n.a.	n.a.	3 297
1990.	3 407	n.a.	n.a.	n.a.	2 376
2001.	2 373	1 309	1 064	981	2 430

Forrás: KSH népszámlálás adatok 1980., 1990., 2001. Saját szerkesztés.

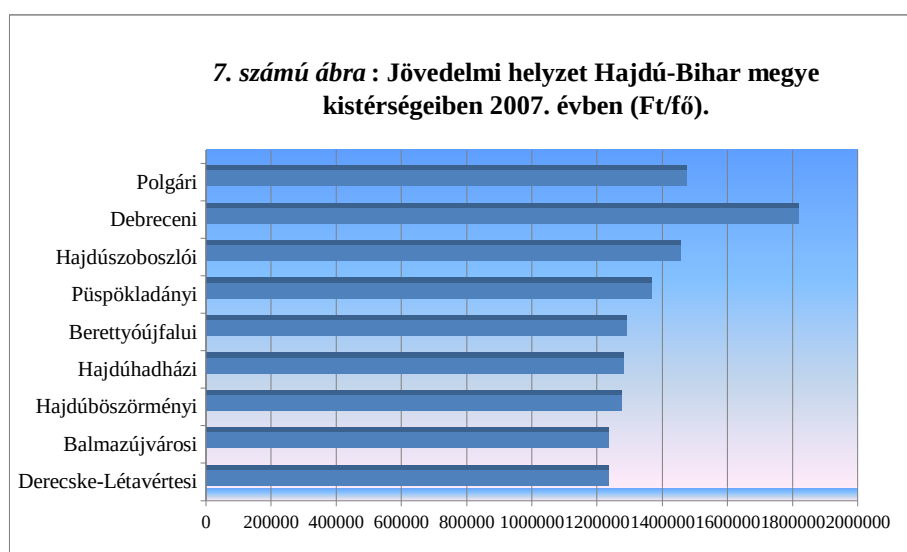
Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A polgári lakosság életében kiemelt jelentőségű az ingázás. Látható, hogy a munkaképes dolgozók 44 %-a más településre jár dolgozni és közülük is 92 % más megyébe. Egyértelműen érezteti elszívó hatását a szomszédos Tiszaújváros. Az elmúlt évekig Polgáron a legnagyobb foglalkoztatónak az önkormányzat és intézményei számítottak, a település közlekedés-logisztikai – ipari szerepének megerősödése azonban változtatni látszik ezen a helyzeten. A város ipari parkjába betelepült vállalkozások révén jelentősen nőtt a gazdasági szférában foglalkoztatottak száma. A tendencia a befektetői érdeklődések tényleges megvalósulásával tovább javulhat. Ennek pozitív hozadéka lehet, hogy a környező települések munkaképes korú lakosságát is képes lesz foglalkoztatni a város.

3.5.7. Jövedelmi helyzet

Az életminőség egyik legfontosabb jellemzője a jövedelem, a kereseti lehetőségek alakulása. A jövedelemre, átlagkeresetre vonatkozó adatok települési szinten nem állnak rendelkezésre, így az elemzés a kistérségi összehasonlításra támaszkodik.

A lakosság jövedelmi viszonyait tekintve (7. számú ábra), a megye kistérségeinek összehasonlításában az egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem (SZJA, Ft) alapján a Polgári kistérség a második helyen áll. Míg 2007-ben az egy adófizetőre jutó SZJA alapot képező jövedelem Hajdú-Bihar megyében 1 525 679 forint, addig a Polgári kistérség kismértékben elmaradva (3,4 %), 1 473 562 forint SZJA-t tudott „produkálni”.

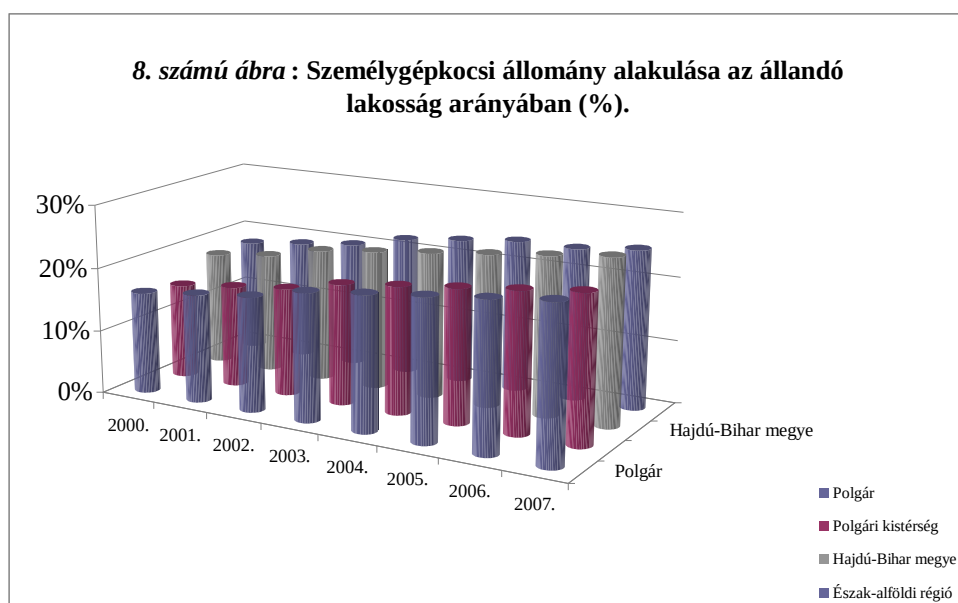

Forrás: KSH Az észak-alföldi kistérségek fontosabb adatai 2007. Saját szerkesztés.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Az életminőséget, illetve annak anyagi tényezőit áttételesen jellemző mutatók közül viszonyítási alapot jelent a lakosság tulajdonában álló nagy értékű fogyasztási cikkek mennyisége, értéke. Ezek közül a lakónépességre jutó személygépkocsik számának változását vettem figyelembe. A 8. számú ábra a gépkocsiállomány százalékos változását mutatja térségi összehasonlításban. Polgáron kirajzolódnak a megyeihez és régióhoz hasonló trendek, azonban megfigyelhető kismértékű elmaradása azoktól.

Forrás: KSH T-Star 2007., KSH Az észak-alföldi kistérségek fontosabb adatai 2007. Saját szerkesztés.

4. KÖRNYEZETI ÁLLAPOTFELMÉRÉS

4.1. Levegő

A település levegő-állapotát globális és helyi tényezők egyaránt alakítják. Feladatom elsősorban a helyi tényezők meghatározása és vizsgálata. Elmondható, hogy a levegő állapotára a település lakossága, a helyben működő ipari-mezőgazdasági és szolgáltató (tercier) szervezetek, valamint az átmenő- és helyi gépjármű forgalom van a legnagyobb hatással. Legjelentősebb egészségkárosító hatással bíró légszennyező anyagok közé tartozik a szén-monoxid, a kéndioxid, a nitrogén-oxidok és a különböző lebegő szilárd részecskék (por, korom, stb.). A krónikus légszennyeződés generációkon át folyamatosan fejti ki hatását, amely megváltoztathatja az élettani folyamatokat, krónikus betegségeket hozhat létre, súlyosabb esetekben genetikai károsodásokat is okozhat.

4.1.1. A település légszennyezettsége

A térségben a környezeti levegő állapotát mutató imissziós adatokat a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumhoz tartozó Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat méri. A településen nem működik olyan megfigyelő rendszer, amely folyamatosan pontos képet tudna adni a levegő minőségi állapotáról, ezért tájékoztató jelleggel a közelben található (6 km) Tiszaújváros imissziós adatait közlöm, amelyet a 2. számú melléklet tartalmaz.

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet 2. számú mellékletének besorolása szerint a település légszennyezettségi agglomerációs és zonális besorolása: 8. zóna. A légszennyezettségi agglomeráción és zónákon belül a határértéket meghaladó légszennyezettségű helyek határait a környezetvédelmi felügyelőség határozza meg, és teszi közzé. Polgár városában ipari méreteket öltő, jelentősnek mondható szennyezőanyag kibocsátóforrás nem található.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Az elmúlt években az újonnan megjelent gazdasági telephelyeken (Polgári Ipari Park) egyéb logisztikai, illetve szolgáltató tevékenységet folytatnak, így ezeken a területeken elsősorban a – fűtés, illetve a melegvíz előállításához szükséges – vezetékes gáz felhasználásához kapcsolódó káros anyag kibocsátás nőtt. A légszennyezettségi határértékeket egyetlen telephely kibocsátása sem lépi túl. A térség területén bejelentésre kötelezett légszennyező telephely a Tiszántúli Környezetvédelmi Felügyelőség nyilvántartásában nem szerepel.

A 35. számú főút, valamint az M3-as autópálya gépjárműforgalma jelentős környezetszennyező hatással bír. Általánosságban elmondható – amit az Országos Johan Béla Közegészségügyi Intézet mérései is alátámasztanak – hogy a nitrogén-oxid és szénmonoxid tekintetében a főút melletti 100-100 méteres sáv, a por tekintetében 50-50 méteres sáv szennyezettnek minősül. A gépjármű-forgalom okozta imissziós hatásokról mérési adatok nem állnak rendelkezésre.

Jelentős levegőállapot-minőséget befolyásoló tényező a településen, a téli időszakban, a lakossági fűtésből eredő levegőszennyezés. A hagyományos szén-, olaj- és fatüzelés során a kén-dioxid és szén-dioxid kibocsátás jelentősen terhelte a környezetet. Napjainkra a gázfűtés elterjedése ezt a jelenséget csökkentette.

A mezőgazdaság főleg porral, a különböző energiaszolgáltató berendezések üzemeltetéséből származó anyagokkal, a művelés nélküli területeken a gyomnövények (özön növények) pollenjeivel, illetve alkalomszerűen, a légi permetezések által, növényvédőszerrel szennyezi a levegőt. A rendelkezésre álló információk alapján a település levegőjének állapota jónak minősül. Helyenként, elsősorban a 35. számú főút és a 3324-es út, közlekedés okozta problémákra visszavezethetően, a légszennyezettségi értékek valamivel rosszabbak, de a légszennyezettségi határértékeket valószínűleg itt sem érik el.

4.2. Víz

A víz mindennapi életünkben, környezetünkben nagyon fontos szerepet tölt be. Víz nélkül nincs élet, ezért egyértelmű, hogy a környezetvédelem egyik legfontosabb feladata ennek mennyiségi és minőségi védelme, fenntartható vízkészlet-gazdálkodás és az esetleges károsodások megelőzése.

Megítélésem szerint a lakosság tájékoztatása e vonatkozásban nem teljes, nem megfelelő mértékű és mélységű. Fontosnak tartom hangsúlyozni a víznek, mint természeti kincsnek a mindennapi életben betöltött szerepét, ösztönözve ezzel a lakosságot a takarékos vízhasználatra, a szennyvízgyűjtésre, elvezetésre, a tisztítás fontosságára, valamint a vízi környezet megóvására.

Komoly veszélyforrás lehet a nitrogéntartalmú vegyületek közül az ammónia, mivel zavarja a vízelőkészítést az ivóvíz tisztítása során, valamint a felszíni vizekben – magasabb pH-érték esetén – a szabad formában lévő ammónia halpusztulást okoz. A talajvizek nitráttartalma a csecsemőkre jelent veszélyt („blue-baby” szindróma). A foszforvegyületek élővízbe jutva tápanyagdúsulást (eutrofizáció) idéznek elő, ami gyorsítja az élővizek öregedési folyamatát. A foszforkoncentráció növekedéséért elsősorban az ember a felelős (például: szennyvíz élővizekbe juttatása, műtrágyák bemosódása, mosó-tisztító szerek hatóanyagainak szennyezése, stb.). A különböző szintetikus kemikáliák képesek a szervezetben akkumulálódni. Mérgező, rákkeltő és irritáló anyagok, amelyek hatásukat a szervezetbe való bejutást követően csak később fejtik ki. Többségük a hagyományos szennyvíztisztítás, illetve vízelőkészítés során nem távolítható el. A kommunális szennyvizekkel olyan kórokozó baktérium szervezetek is a vizekbe kerülhetnek, melyek fertőzést okozhatnak. A kólibaktériumok (*Escherichia coli*) az emberi emésztés bélflórájához tartoznak. Amennyiben a talajvízben megjelennek, feltételezhető a vizek kommunális szennyvízzel való elszennyeződése. Az ivóvizek kórokozó baktériumot nem tartalmazhatnak. Elsősorban a felszíni vizek ivóvízként való felhasználása során jelent gondot, hogy a hagyományos szennyező anyagokon kívül egyre több olyan anyag kerül a vizekbe, amelyek viszonylag kis mennyiségben is rendkívül káros hatásúak, ezek az ún. „mikroszennyezők”.

4.2.1. Felszíni vizek

Az utóbbi időszakban a felszíni vizek minősége drasztikusan romlott. Ennek oka a túlzott igénybevétel, illetve a magas szennyezőanyag-kibocsátás. A probléma mérséklése égetően fontos helyi és globális szinteken egyaránt.

Polgár külterületét nyugat felől a Tisza, kelet felől a Nyugati-főcsatorna határolja, a település nyugati határát a Selypes-ér medrébe vezetett Király-ér szegélyezi. Ez utóbbi a terület csapadékvizeinek nagyobb részét gyűjti össze. Mindhárom vízrendszer folyása többé-kevésbé párhuzamos, észak-déli irányú. Ennek jelentősége a viszonylag jól szabályozható belvízrendszerben nyilvánul meg, amely egyrészt a halastavak és öntözőcsatornák vízellátásában, másrészt a belvizek levezetésében és szabályozásában tölt be jelentős szerepet. Mindezek mellett a terület potenciális lehetőséget jelent a térség természeti és táji értékeinek rehabilitációjához. A településtől délre, az Újszentmargitai úttól jobbra található 334 hektár területen a Hortobágyi Halgazdaság Zrt. kezelésében lévő halastavak. A tavak műszaki állapota az üzemszerű, gazdaságos termelést nem teszi lehetővé, ezért egyes tóegységeit már ún. vizes élőhelyként (water plant) „üzemeltetik”. A kialakított élőhelyeket a Ramsari (Vizes élőhelyek megőrzésének elősegítése) és a Berni (A vadon élő európai növény- és állatfajok, valamint élőhelyeik – biotop – védelme) Egyezmény egyaránt védi. A tóegység területe tervezett ökoturisztikai célterület. További jelentős vízfelületet képez a Nyugati-főcsatorna víztározója a településtől észak-keleti irányban, a Kengyelköz határában. Fontos megemlíteni a belterületen levő mintegy 2,7 hektár területű, a Városi Strandfürdőhöz szervesen kapcsolódó Csónakázó-tavat.

A felszíni vizek rendezett elvezetése talajvédelmi és tájvédelmi szempontból is fontos feladat. A meglévő árkok, vízelvezető-rendszerek folyamatos karbantartása szükséges. Fontos megjegyezni, hogy a patakmedrek rendezése, tisztítása csak a vizes élőhelyek védelme mellett végezhető.

4.2.2. Felszín alatti vizek

4.2.2.1. Talajvíz

A talajvíz 1,5-2 méter körül ingadozik, mennyisége jelentős. Minősége a rendkívül heterogén sótartalom miatt nem megfelelő. A település északi részén lévő külterülettel határos konyhakertek (Tökös-tó) időszakos vízállása gyakori. A talajvíz szintjére nagymértékben hat a Tisza aktuális vízállása, hatása mintegy 2 km széles sávban érzékelhető. A Kiskörei Vízlépcsőnél történő duzzasztási folyamat beálltával, a talajvízszint is állandósul Polgár területén.

Sajnos frissebb talajvízminta vegyelemzési adatok nem álltak rendelkezésemre, ezért dr. Rónai András: Az Alföld talajvíztérképe (MÁFI, 1961.) című kiadványának adatsorát használtam fel szemléltetésképpen, amelyet az 8. számú táblázat tartalmaz.

8. számú táblázat: Talajvízminta vegyelemzési adatok (mg/l).

Megnevezés	mg/l
Na	319
Ca	1208
Mg	264
Cl	1523
SO ⁴	1066
NO ³	1348
Össz. keménység német fok	230
pH	9,0

Forrás: dr. Rónai András. Az Alföld talajvíztérképe (MÁFI, 1961.). Saját szerkesztés.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területen lévő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet szerint a felszín alatti víz szempontjából Polgár érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen lévő település. A város belterületén belül szinte teljesen kiépült a szennyvízcsatorna-hálózat, viszont a hálózatra csatlakozott lakások száma elmarad a kívánatostól, így a talajvizek elszennyeződése még okozhat problémát. A talajvizek nitrát szennyeződésének mértékéről nem áll rendelkezésemre adat. A település ipari jellegű létesítményei által okozott szennyeződéséről nincs tudomásom.

4.2.2.2. Rétegvíz

A rétegvizek vízáadó rétege pleisztocén eredetű. Polgár területén 42 °C hőmérsékletű, nátrium-kloridos termálvíz található, amely a Strandfürdőt is táplálja. Mélysége 960 méter, a kitermelhető vízmennyiség 300-350 m³/d.

Komplex vízvédelmi terv nem készült a területre. A vízbázis-védelem vonatkozásában az előzetes vizsgálatoknak az alábbi területekre kell kiterjednie:

- szennyvizek hatása a vízkészletre,
- mezőgazdasági tevékenységek hatása a vízkészletre,
- emberi vízhasználat hatása a vízkészlet mennyiségére.

4.3. Talaj

A talaj a földkéreg legfelső, termékeny rétege, amely egyben megújuló természeti erőforrás. A talajok képződését a földtani, az éghajlati, a domborzati, a biológiai és kémiai kölcsönhatások összessége alakítja ki. Jelentős talajképződést módosító tényezőnek számít az emberi tevékenység. A természetes talajpusztulás (degradáció) legjellemzőbb formája a víz és a szél által előidézett erózió, illetve defláció. A termőtalajok erózióját és deflációját az erdőirtások és a helytelen mezőgazdasági behatások jelentősen gyorsíthatják.

A talajok elszennyeződését okozhatják az ipari tevékenységből származó üledő por, a hulladéklerakás, a növényvédőszer-műtrágya használata, hígtrágya elhelyezés és a közutak sózása is. A légszennyező anyagok kiülepedése és eső általi bemosódása, savas és nehézfém-jellegű többletterhelést jelent a talajnak és a vízbázisnak egyaránt.

A talaj állapotának ismerete és az állapotváltozás nyomon követése kiemelten fontos feladat. A mezőgazdasági eredetű talajszennyeződések kialakulása leginkább a különböző műtrágyák, növényvédőszeres és egyéb kémiai anyagok nem megfelelő alkalmazásából (elcsurgás, tárolási problémák) adódik. A szennyezések általában pontszerűek, kis területen, nagy koncentrációban fordulnak elő, viszont a helytelen műtrágya-használat nagyobb területeket érinthet károsan. A rendszerváltás előtti időszakban nem volt kirívó eset az átlagos 300-350 kg/ha-os műtrágya-felhasználás sem. Mára a kemikáliák használata visszaesett (70-90 kg/ha műtrágya adag), ami a talajvíz és élővíz szennyezésének mérséklődését is eredményezte. Különös jelentőségűek az állattartó telepek hígtrágyájának kezeléséből és elhelyezéséből adódó veszélyek. Szigorú ellenőrzéssel és környezetkímélő módszerek alkalmazásának támogatásával javítható a helyzet.

A gazdákkal megismertette a környezeti elemeket kímélő művelési módokat, a mezőgazdaság okozta környezeti terhelés tovább csökkenthető. Bár Magyarországon elindult egyfajta Rachel Carson műve (Silent Spring, 1962.) által megalapozott ökológiai gazdálkodás, de a mezőgazdaság ilyenfajta reformja még várat magára, mivel a hagyományos, „jól bevált” technológiát nem szívesen adják fel a gazdák, és a mezőgazdaságban tomboló ágazati problémák további nehézségeket állítanak a cél elérése elé.

5. A TELEPÜLÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZETI ÁLLAPOTA

Polgár természetföldrajzi tájbeosztás alapján, külterületének kisebb, nyugati része a Tisza, "Borsodi Ártérnek" vagy más terminológia szerint a "Hortobágyi Tiszamentének" eleme, nagyobb része a Hortobágy zömében holocén, tiszai üledékekkel takart síkján terül el. Az Ős-Sajó-Hernád által lerakott, döntően finom szemcse átmérőjű pleisztocén üledékek 100-200 méteres vastagságot is elérhetnek helyenként, de csak a felszínközeli rétegek tartalmaznak homokot, futóhomokot. Buckás, löszös homokkal, illetve homokos lösszel fedett területeket találhatunk a város határában. A környező nagy hordalékkúpok miatt a mélyebb fekvésű és nedvesebb részekre 4-5 méteres vastagságú, iszapos-agyagos löszréteg települt. A lösz-iszapos felszín mélyedéseibe az óholocén során, a Tisza „rendhagyóan” rakott le öntésiszapot. A felszíni viszonyokban az utolsó jelentős változás a múlt században történt, amikor a Tisza szabályozása miatt megszűnt a terület rendszeres elárasztása, a felszínt alkotó lösziszapos képződmények nagyrészt elszikesedtek. Így a várostól keletre kialakultak a réti szolonyec, sztyeppesedő szolonyec és szolonyeces réti talajok, amelyen nagyterjedésű szikes legelők találhatók:

- Kengyelközi legelők
- Hortikirálydomb
- Rakottyás
- Bágy - oldal
- Pálinkás

A várostól nyugatra és délre lévő homokhátat ugyancsak legelők borítják:

- Selypes köze
- Homok dűlő
- Bogátköze térsége, amelyre maga a város is települt.

Az antropogén felszínformálás nyomaként fel-fel bukkannak a kunhalmok (Ásotthalom, Bata-halom, Bivaly-halom stb.), amelyek döntően emberi tevékenység nyomai, ezek a kerekded vagy ovális alaprajzú, a népnyelvben "laponyagnak" nevezett képződmények. A nomád népek táborai mellé emelt őrdombok vagy temetkezési helyek voltak, magasságukat az árvizek által összehordott növényi maradványok is növelték.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A Hortobágyi Tiszamentéhez tartozó területet elhagyott folyómedrek, morotvák hálózák be, ami 88-93 méter közötti tengerszint feletti magasságú, ártéri szintű, tökéletes síkság. Gyenge lejtésviszonyai miatt gyakoriak a rossz lefolyású területek, a kiterjedt, vizenyős laposok. Felszínén némi változatosságot a maximum 5-6 méteres magasságú, egymásba nőtt futóhomok-formák, illetve a kunhalmok jelentenek.

A vízhálózat meghatározó eleme a Keleti-főcsatornából kiágazó Nyugati-főcsatorna vízrendszere. Az Alsóselypes – Hataj – Völgyes – Árkuséri-főcsatorna (89 km, 630 km~) tiszai átvezetésekkel erősen befolyásolt vízhozama kihat az összes vízfolyás vízjárására. A felszíni vizek közül méreteivel kiemelkedik a mesterséges eredetű, 309 hektáros polgári tározó. A felszín alatti vizek tekintetében a terület értéke az 1000 méternél is mélyebbről feltörő magas nátriumklorid-tartalmú, 42°C-os termálvíz. Előzetes mérések szerint Polgáron, 1400-1600 méter mélyen, 70°C-os termálvíz található. A mérést végző szakértők szerint az itt felszabaduló geotermikus energia alkalmas lenne a közintézmények fűtési rendszereinek hővel való ellátására, mely jelentősen csökkentené az intézmények fenntartási és üzemeltetési költségeit.

A terület természetes növényzete a Tiszántúli flórajárás (*Crisicum*) része. A Hortobágyhoz tartozó részek jellemző erdőtársulásai, a pusztai tölgyesek (*Festuco Quercum roboris*), és a sziki tölgyesek (*Festuco psedivinae Quercetum roboris*) csak kisebb foltokban fordulnak elő. Nyílt társulásai közül az ecsetpázsitos sziki rétek és az ecsetkákai sziki rétek (*Agrosti Alopecuretum pratensis*- illetve *geniculati*) területi kiterjedése jelentős. Az ártéren bokorfüzesek (*Salicetum triandrae*), fűz-nyár-égerligetek (*Salicetum albaefragilis*), kőris-mézgáséger láperdők (*Fraxino-pannonicce-Alnetum hungaricum*), tölgy-kőris ligeterdők (*Quercu-Ulmentum*) a legjellemzőbbek. Mellettük mocsárrétek (*Alopecuretum pratensis*), iszaptársulások (*Dichotyli-Gnaphalietum uliginosi*) és szikes puszták (*Achilleeto Festucetum pseudovinae*) is előfordulnak. A Tisza alluviumán réti öntéstalajok dominálnak. A Hortobágy területén a felszín közeli talajvíz miatt mozaikos elrendeződésben szikes talajok képződtek. Általában réti szolonyeczek, amit a jobb adottságú területeken szolonyeces réti talajok, valamint a mélyben sós csernozjomok váltanak fel (<http://www.polgar.hu/index.php?c=6>).

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Állatvilágából legnagyobb értéket a madarak képviselik. A Hortobágyon őshonos sziki pacsirta és a tűzok mellett vízi-, és gázlómadarak, ragadozók figyelhetők meg. Turisztikai szempontból kiemelkedő jelentőségűek a vadászható állatfajok (fácán, vadkacsa, fogoly, vaddisznó, nyúl, őz) és a vizek gazdag halállománya. Kedvezőtlen mezőgazdasági adottságai miatt általában legelőként, kaszálóként, helyenként szántóként vagy lágylombos erdőkkel hasznosítható a terület. A táj igazi értékét a ritka növény-társulások és gazdag állatvilág adja.

Éghajlata mérsékelten meleg, mérsékelten száraz, a száraz felé hajló kistáj. Az évi napsütéses órák száma 1950-2000 óra körül ingadozik. Ebből a nyári időszakra 780, a téli időszakra 180 óra átlagos napfénytartalom valószínű. Az évi középhőmérséklet 9,8 - 9,9 °C, a vegetációs időszaké 17 °C körüli. A fagymentes időszak 183 – 186 napig tart, április 17 – 18-tól október 18 – 20-ig. A legmelegebb napok maximum hőmérsékletének átlaga nyáron: 35 °C, a leghidegebb napok minimum hőmérsékletének átlaga télen: -17 °C. Az évi csapadékmennyiség 570 mm körüli, ebből kb. 330 mm jut a vegetációs időszakra. A párolgás évi összege 800 mm, a vízhiány nyári összege 350 mm, amiből a vízhiány éves összege 250 mm körül változik. Az ariditási index 1,23. az uralkodó szélirány észak-keleti, átlagos sebessége 2,5 m/s.

A térség általánosan a kevésbé vízigényes mezőgazdasági kultúrák termesztésére alkalmas. Kivételt képeznek, bár területe nem jelentős, a jó összetételű vízközeli löszös réti talajok.

5.1. Polgár és térsége védett területei

- *Országos jelentőségű védett természeti területei:*
 - o A Hortobágyi Nemzeti Park bővítéséről szóló 3/1998. (XII. 17.) KöM rendelet alapján a Polgári Halastó területe
- *Védett természeti területnek minősül:*
 - o Selypes/Morotva úszólápja
 - o Pálinkás lapos szikes mocsara
 - o Csőszhalom, Bogáthalom, mint kunhalmok

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

- *Tervezett országos jelentőségű védett természeti területek:*
 - o A Hortobágyi Nemzeti Park külterületi Szabályozási Tervlapon szabályozott bővítési területe:
 - Homok-dűlői legelők
 - Bogát-közi legelők
 - Nagy-Nádastó – Fátyolfenék
 - Kengyelközi legelők
 - Hortikirálydombi legelők
- *Tervezett helyi jelentőségű természetvédelmi területek*
 - o Selypes/Morotva
 - o Király-ér kiszélesedő szakasza a belterület dél-nyugati határán
 - o A Nyugati - főcsatorna szabályozási terven jelölt kiszélesedő területe
- *NATURA 2000 védetség alá tartozó területek:*
 - o Különleges madárvédelmi területek
 - o Különleges természet-megőrzési területek

A Polgárhoz tartozó NATURA 2000 védetség alá tartozó területek listáját a 3. számú melléklet tartalmazza.

6. A TELEPÜLÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZETI ÁLLAPOTA

6.1. Települési környezet tisztasága

A település környezetvédelmi megítélésében jelentős szerepe van a köztisztaságnak. Nemcsak a kívülálló, hanem a településen élő ember számára is a legszembevetőbb a közterületek tisztasága, a zöldterületek gondozottsága, a közutak állapota. A város környezetének rendezettsége, tisztasága növeli az ott élők komfortérzetét, mentálhigiéniai állapotát és alapot biztosít egy esztétikusabb életér, attitűd eléréséhez. Polgár város útjai, közterületei, zöld övezetei meglehetősen heterogén képet mutatnak, de bizonyos területeken már kialakult, illetve kialakulóban van egyfajta szemléletváltás, tenni akarás a környezet tisztasága, fenntarthatósága érdekében. Ezt a tényt támasztja alá a helyi önkormányzatnak a város környezetvédelméről szóló 12/2004. (III. 27.) rendelete is, amely szabályozza az ingatlanok, közterületek tisztántartásával kapcsolatos feladatokat.

A Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Irodájában 2009. február 6-tól egy fő közterület felügyelő kezdte meg tevékenységét, feladatkörében kiemelt terület a település környezetével, annak védelmével összefüggő önkormányzati és lakossági kötelezettségek teljesítésének figyelemmel kísérése. A település útjainak, közterületeinek, zöldfelületeinek tisztántartásában az önkormányzat – közmunkaprogram („Út a munkába”) keretein belül foglalkoztatottakkal is – folyamatosan szerepet vállal.

6.2. Csapadékvíz-elvezetés, bel- és árvízvédelem

A csapadékvíz-elvezetés fő szempontja, hogy az összegyűlt felszíni vizek a lehető legrövidebb úton, kártétel nélkül jussanak el a befogadóba úgy, hogy emellett a talaj természetes vízutánpótlása biztosított legyen.

A település túlnyomó területére lehulló és onnan elvezetésre kerülő csapadékvíz befogadója a Király-ér, Selypesmellék-csatorna, az Epreskerti- csatorna és a Bogátközi dűlőn lévő Tisza holt-ág, végső befogadó a Tisza. A csatornákat feliszapolódásuk miatt dús gyékény- és nád vegetáció jellemzi. Nyári időszakban megfigyelhető egyfajta eutróf állapot, ami miatt vízi- és kék algavirágzás következik be.

A város területén szórványosan találhatóak lokális, mély-fekvésű pontok, illetve árkok, amelyek felületére lehullott csapadékvíz nincs elvezetve. Ilyen területek a Kántor-lapos (Kárpát és Toldi utcák által határolt terület), a Mirhó (Rózsa, Szabadság és Rozmaring utcák által határolt terület), a Bokor-hát (Rákóczi Ferenc utca és Selypesmellék-csatorna által határolt terület), Selypesmellék-csatorna és Erdő utca által határolt terület, a Szőlőskert (Benczúr Gyula, Deli Mátyás, Alkotmány utcák által határolt terület), az Epreskert (Ady Endre és Géza fejedelem utcák által határolt terület), agyaggödrös terület (Árpád, Arany János, Veres Péter és Hajnal utcák által határolt terület). Az említett „pontok” tipikusan belvízveszélyes területek. A város területén keletkező csapadékvíz elvezetésére az elmúlt időszakban több gerinchálózat került kialakításra. A vízelvezető rendszer túlnyomó része nyílt medrű füvesített vagy burkolt árok, kis része, főleg a centrumban, zárt csatorna formájában került kiépítésre. A rendszer a város belterületén csaknem teljes mértékben ki van építve, kivétel ez alól a város dél-nyugati területe, amelynek felszíni csapadékvíz elvezetése nincs kialakítva.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A meglévő földmedrű árkok feliszapolódtak, átfolyásuk helyenként nem biztosított. A különböző átmérőjű átereszek, átfolyók tovább nehezítik a csapadékvíz elvezetését. Jelentősen javítható a helyzet az említett rendszerek megfelelő karbantartásával, takarításával. Polgár vízrajzi viszonyait a Tisza közelsége miatt alapvetően a folyó szabja meg. Magyarország folyóin évente általában három alkalommal köszönt be az árhullám, a hóolvadást követően kora tavasszal, a tavaszi év végi csapadékmaximumot követően nyár elején, illetve ősszel. A Tisza esetében a legvalószínűbb a kora tavaszi, ún. zöld-ár, hóolvadással együtt járó árhullám. Az árvizek alakulásában fontos szerepe van a Tisza vízgyűjtőjében, a Kárpátokban az utóbbi években végbement erdőirtásoknak, valamint a hiányos és nem megfelelő korösszetételű (szakaszos) csemete - telepítéseknek, de a 150 évvel ezelőtt végrehajtott Tisza-szabályozásnak mára szintén árvíz-fokozó hatása lett. A mederátvágások, a lerövidített folyószakasz következtében a folyó esése nőtt, azaz megnőtt a folyó sebessége, ami a kisvizek magasságának csökkenésében is jelentkezik. A gátak közé szorított folyó árvízszintje az elmúlt 150 évben 2,5 – 3 méterrel emelkedett, mely a gátak fokozatos magasítását követelte.

Ennek megoldásaként született a Vásárhelyi-terv, melynek megvalósítását a Kormány 2003-ban fogadta el. A terv nem a gátak további magasításában, hanem komplex, ökológiai szemléletű árvízszabályozásban és vidékfejlesztésben kínál alternatívát a gondok feloldására. Felemás jelenség, hogy az árvizek ellenére a Tisza vízállása a nyár második felében olyan alacsony, hogy a sekély folyó egyes szakaszain már a hajózást is korlátozza. Polgár az ár- és említett belvíz által közepesen veszélyeztetett Tisza-menti területek közé sorolható.

6.3. Ivóvízellátás

Az ivóvízellátás egy település életében és az ott élők életminőségében meghatározó fontosságú elem. Egyrészt infrastrukturális fejlettségi mutató, hogy a lakásokba hogyan jut el a vezetett ivóvíz, másrészt környezet-egészségügyi szempontból nem mindegy, hogy a lakosság milyen minőségű vizet fogyaszt, ezért – mint kritikus faktort –, az egészséges ivóvízzel való ellátást is szükséges vizsgálni.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A vízbázis védelembe-helyezésével és a megfelelő víztisztítási technológia üzemeltetésével sem garantált teljes mértékben az, hogy a lakossághoz kifogástalan víz jut el, hiszen a vízelosztás és a vízvezetés során szennyeződhet az ivóvíz. Ennek az ún. másodlagos vízszennyezésnek a megelőzése, felderítése, a bekövetkezett minőségromlás emberi egészséget veszélyeztető hatásának a kivédése, üzemeltetési és környezet-egészségügyi feladat.

A vízellátórendszer a jelenlegi kapacitás-kihasználtság miatt szolgáltatás-biztonsági szempontból kedvező helyzetben van, hiszen a névleges kapacitású víztermelő telep, termelésből való rövidebb kiesése nem okozhat jelentősebb problémát. A telepre vonatkozó üzemeltetési utasítás részletesen foglalkozik a vízellátó rendszer egyes elemeinek havária miatti szolgáltatásból való szünetelése okozta problémák kezelésével.

A város közüzemi vízhálózatának nagy része a 60-as években épült, elöregedése az idő előrehaladtával egyre érezhetőbb. Rekonstrukciója az elkövetkező években szükséges lesz. Jelentős fejlesztő beruházás az ivóvíz-szolgáltatás területén a 90-es évek második felében zajlott, melynek keretében a vízműtelep szűrőkapacitásának növelésére, vízminőség-javításra, valamint 1 km-nyi hálózati rekonstrukcióra került sor. 2001-ben kisebb beruházások valósultak meg, úgymint vízműkút fejlesztés, mosatóvíz kivezetés. A fejlesztések azonban nem bizonyultak elegendőnek. Az egyre gyakrabban jelentkező csőtörések, tolózár-, és szivattyúproblémák, a szelvények fokozott meghibásodásai mind a teljes hálózat rekonstrukcióját követelik. A vízveszteség évről évre növekszik nemcsak a csőtörések, hanem a rejtett hibákból fakadó szivárgások, a nem megfelelő minőségű anyagok, szerelvények beépítése, sőt illegális fogyasztások miatt is.

A hálózati vízveszteséget befolyásoló tényezők közül kiemelkedik a település talajminősége. A talajnemek heterogenitása miatt más-más hibák figyelhetők meg az elosztóhálózaton. A laza, üledékes, hordalékos talajon gyakoribbak a gerincvezeték törései, míg a kötött talajokban az agresszivitás okozta hibák fordulnak elő sűrűbben.

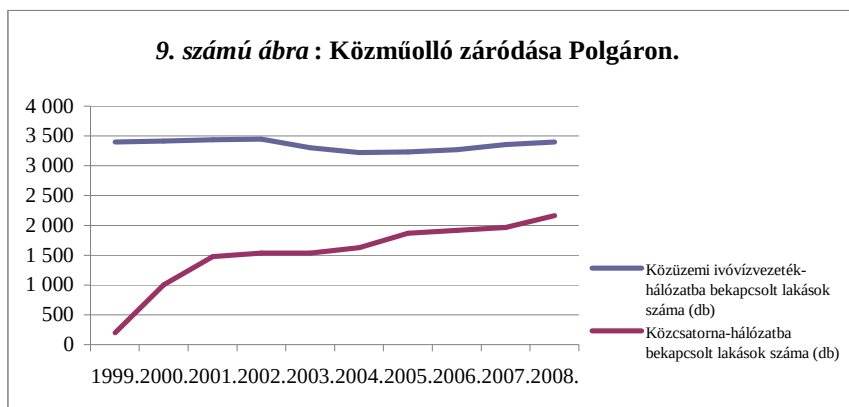
Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Az elavult hálózati rendszer annak bizonyítéka, hogy a hibaelhárítási feladatok elsődlegessége miatt elmaradtak a nagy volumenű karbantartási és felújítási munkák. A „túlzottan jó” vízminőség miatt sajnos a város eddig nem nyert jogosultságot a Környezet és Energia Operatív Program (KEOP), az Észak-alföldi Operatív Program (ÉAOP) és az Észak-alföldi Regionális Területfejlesztési Program (ÉARTOP) pályázati konstrukciói között vízhálózat-rekonstrukció tekintetében.

6.4. Közműolló elemzés

A közművesítettség, illetve a telekommunikációs eszközök elérhetősége a modern gazdaságok alapvető eleme. Bár a közművek megléte önmagában nem indukál jelentős fejlődést, hiányuk akadályozza a gazdasági tevékenységek bővülését a térségbe érkező befektetések tekintetében is.

Polgár lakossági közüzemi infrastruktúrája (9. számú ábra) az elmúlt évtizedben sokat fejlődött. 2008-ban a 3 363 lakásból (összes vízbekötés: 3 357) 99 % kapcsolódott (új vízbekötés: 6) a közüzemi vízhálózatra, mely országos viszonylatban is kedvező mértékű. Az ivóvíz minősége jónak mondható, a város éves vízkitermelése 356 724 m³, a vízmű mértékadó kapacitása 1998 m³/d. Jelenleg a közüzemi ivóvíz gerincvezeték hossza 50,60 km, a bekötővezetéké 33,60 km.

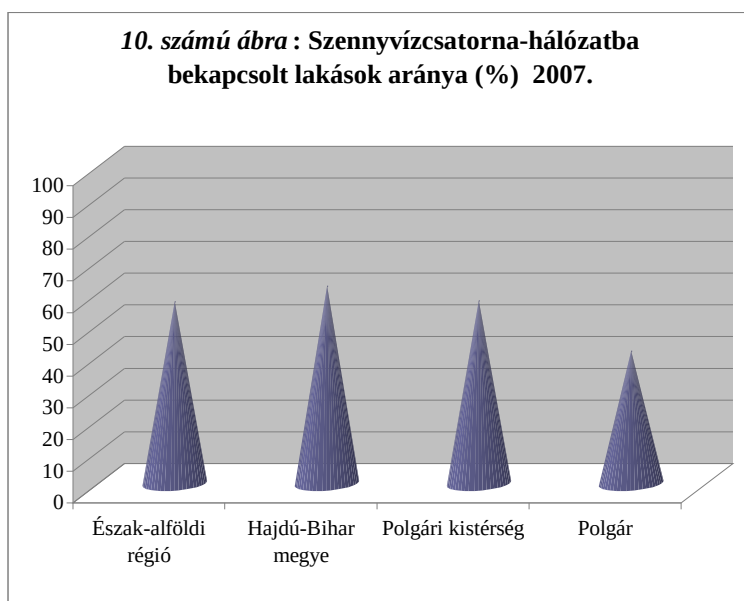
Forrás: Polgár Város Önkormányzatának Építési Irodája. Saját szerkesztés.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A közüzemi szennyvízcsatorna-hálózatra kapcsolt lakások aránya 64 %, tehát látható, hogy a szennyvízhálózat kiépítése nem tartott lépést a vízhálózat fejlődésével. Mégis fontos év volt a 2000. év, amikor 5-ször annyi lakás tudott rákapcsolódni a szennyvízhálózatra, mint az előző év valamennyi, már rákötött lakása, köszönhetően az akkor újonnan átadott 58 km-nyi csatornának.

Az új rendszer összességében 2 525 lakás rákötésére ad lehetőséget. A szennyvízvezeték-hálózat hossza 62 km, a város 31,5 km gerincvezetékkel és 29,8 km bekötővezetékkel rendelkezik. Az ún. közműolló, mely a két hálózattípusra rákötött lakások arányszámainak különbségét adja, fokozatosan záródni látszik Polgáron. A kedvező tendencia ellenére (10. számú ábra) mind megyei (62,1 %), mind régiós (57,2 %) összehasonlításban továbbra is jelentős az elmaradás a szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások tekintetében, Polgáron ez az érték ugyanis 41,6 %.

*Forrás:*KSH T-Star 2007., KSH Az észak-alföldi kistérségek fontosabb adatai 2007. Saját szerkesztés.

6.5. Energiagazdálkodás

Az élet legkülönbözőbb területein használunk fel energiát, melyet főként a különböző környezeti elemekből nyerünk és felhasználásuk után ezek melléktermékeit is környezetünkbe juttatjuk vissza. Lényeges, hogy a meglévő és rendelkezésünkre álló készleteinkkel úgy gazdálkodjunk, hogy azzal környezetünket minél kevésbé terheljük.

6.5.1. Gázellátás

Polgár város vezetékes gázellátásának táplálása az 1985-ben megépült, ún. „Román” vezetékről történik, amely a város északi oldalán húzódik. Az átadóállomás 1500 m³/h kapacitással épült, melyet 1993-ban 3000 m³/h-ra bővítettek, ami a település igényét biztonsággal kiszolgálja. Az átadó-fogadó 12/3 bar nyomáson üzemel, a települést teljes egészében középnyomáson látja el, a teljes gázcsőhálózat hossza 75 km. A Polgári Ipari Park gázellátása a MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. Bödönháti átadóállomástól 12 bar-os -Dn 150 vezetéken és 3000 m³/h kapacitáson valósul meg. A lakossági gázfogyasztók (9. számú táblázat) száma évről-évre növekszik, 1997-hez (2 221) képest 22,3 %-kal több háztartás használt gázt 2007-ben (2 718). A földgáz térhódítása mellett jelenleg még kismértékben megtalálható a villamos energia, a szilárd és HTO energiahordozó fűtési, valamint a villamos energia és palackos PB gáz elsősorban használati melegvíz-, illetve konyhai célú felhasználása.

9. számú táblázat: Polgár gázenergia ellátottsági mutatói (2007.).

Település neve	Lakások száma (db)	Gázellátásba bekapcsolt háztartások száma (db)	A háztartások részére szolgáltatott gáz mennyisége (1000 m ³)	Gázellátásba bekapcsolt lakások aránya (%)
Polgár	3 360	2 718	3 990	80,8

Forrás: KSH T-Star 2007. Saját szerkesztés.

6.5.2. Elektromos energia

A település az E.ON Tiszántúli Áramszolgáltató Zrt. üzemigazgatóságához tartozik. Az elektromos hálózat kiépítettsége teljeskörűnek tekinthető. A villamos-energia ellátás a jelenlegi 97 darab transzformátor-állomásról biztosított. Az állomások szabadkapacitással rendelkeznek, igény esetén ezek bővíthetők. 2004. előtt Polgár energiaellátását a Tisza hőerőműve táplálta 120/20 kV-os állomásán, valamint két, 20 kV-os szabadvezetékes gerinchálózaton keresztül. A település keleti részét a „polgár I.”, nyugati részét a „Polgár II.” nevű hálózat táplálta. A tartalékellátás biztosított Hajdúnánás, Tiszalök, Tiszafüred és Tuka irányából.

A gerinchálózatok felújítása már korábban megtörtént. A 95 mm² keresztmetszet és a támpont közelsége miatt a feszültségesés minimális, a vezetékek állapota jónak tekinthető. A villamosáram csaknem minden háztartásban be van vezetve, a háztartásoknak szolgáltatott villamos-energia mennyisége 1997. és 2007. periódusában átlagosan 9500 és 12300 e kWh között változik. A 20 kV-os gerinchálózat egy átkapcsolási lehetőséggel a települést körgyűrűszerűen veszi körbe és erről ágaznak be a táppontok, 35-50 mm² keresztmetszetű vezetékeken keresztül. A körgyűrűs hálózat észak-déli irányú átkötéssel rendelkezik. A korszerű, földkábeles megoldás jellemzően a központi magban és a nemrég létesített üzleti-vállalkozási területen (M3 Outlet Center) található. A meglévő hálózat állaga és feszültségesési viszonyai megfelelőek. A meglévő kiefeszültségű hálózat zömmel szabadvezetékes rendszerű, hossza 80 km. Kábelhálózat a település-központban található. A szabadvezetékes hálózat túlnyomó többsége (95 %) beton tartóoszlopokon, síktartós elrendezésű ALD vezetékekkel van kiépítve. A rekonstrukciós munkák keretében a faoszlopok jelentős részét cserélték ki rácsos vasbeton oszlopokra.

Közvilágítással zömmel minden utca el van látva, a közvilágítási lámpahelyek száma 1 265 darab. A kizárólag közvilágítási célú villamos-energia hálózat hossza 7 km. A Hgl izzós lámpatestek a szabadvezeteki hálózat tartóoszlopain vannak elhelyezve. A meglévő lámpatestek egységesítése a közelmúltban elkezdődött, ám napjainkba is típusbeli heterogenitás a jellemző.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A rendszer vezérlése körzetenként megoldott. A frekvenciáltabb csomópontokban megvalósult a nátrium-izzós közvilágítás. A város elektromos energia ellátottságát jellemző adatokat a 10. számú táblázat tartalmazza.

10. számú táblázat: Polgár elektromos energia ellátottsági mutatói (2007.).

Település neve	Lakások száma	Elektromos energiát fogyasztó háztartások száma (db)	Háztartások részére szolgáltatott elektromos energia (1000 kWh)
Polgár	3 360	3 821	9 473

Forrás: KSH T-star 2007. Saját szerkesztés.

6.5.3. Megújuló energia

A településen sajnos még nem terjedt el – az egyébként széles felhasználási spektrumon mozgó – megújuló energiaforrásokat (szél, víz, nap, termikus, biomassza) felhasználó technológiai újítások köre. A jelenség levezethető a településen uralkodó és fokozódó társadalmi-gazdasági dimenziók romlásából és ebből kialakuló passzivitásból egyaránt. Kisléptékű lakossági kezdeményezések elindultak ugyan a megújuló energiaforrások használatára, de ezen szegmens forradalma még várat magára.

A szélenergia hasznosíthatóságát vizsgálva, az Országos Meteorológiai Szolgálat mérési adatai alapján az éves átlagos szélesség mintegy 2,5 – 3 m/s, amelynek legnagyobb gyakorisága az észak-keleti és dél-nyugati irányú szél. A város domborzati viszonyai lehetővé tennék egy szélerőmű létesítését, de az említett szélerősség valószínűleg nem lenne elegendő a gazdaságos működtetéshez. Bár ezzel kapcsolatos számítások nem támasztják alá, de kisebb teljesítményű, ún. „háztáji” szélturbina (1-2 kW) telepítése elképzelhető lenne.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A napenergia hasznosítására országos tekintetben átlagosak a feltételek, a napsütéses órák száma mintegy évi 1950-2000 óra, ebből nyáron 780-800 óra körüli, télen 175-185 óra a megszokott. A vízszintes felületre érkező napsugárzás értéke 1200 kWh/m²/év. A település adottságait figyelembe véve, megfelelő gazdaságossági számítások után, elsősorban közintézmények esetében térülhetne meg egy napenergia-hasznosítást célzó beruházás, főként a használati melegvíz előállításban. Megfelelő lakossági elkötelezettség esetén háztartási szinten is elképzelhetőek ilyen jellegű beruházások, de ehhez figyelembe kell venni a település gazdasági helyzetét, a napenergiát hasznosító berendezések beszerzésének magas költségvonzatát, így gyakorlati alkalmazásuk csak megfelelő állami kötelezettségvállalás mellett valósulhatna meg.

A geotermikus energia felhasználására van lakossági példa, bár csupán egy lakóház tekintetében. Ennek ellenére gyakorlati tapasztalatok bizonyítják a geotermikus energiával fűtött lakóházak létjogosultságát, mely felhasználható lenne a Strandfürdő termálvizének, valamint esetleg közintézményi épületek fűtésére.

6.6. Zöldterület-gazdálkodás

A környezeti tényezők közül ez az egyik – talán legfontosabb – tényező, melynek fejlesztése, illetve fenntartásának magas színvonala jótékony, javító hatással van a többi elemre. A megcélzott turisztikai fejlesztések, a vonzó lakókörnyezet kialakítása megkívánja a település parkosítását, bel- és külterületi fásítását, mely a szerkezetileg különálló településrészek egységes szerkezetbe rendezésének egyik eszköze. A zöldfelületi elemek közül az erdőknek nemcsak a levegő-kondicionálás, hanem a rekreáció területén is meghatározó szerepük van.

6.6.1. Erdőterületek

A kardinális erdőterületek évszázadok óta hiányoznak Polgár bel- és külterületéről egyaránt. A kialakult mozaikszerű, önálló erdőtagok, erdősávok, fasorok megkülönböztetett értéket képviselnek a város életében. Legértékesebbek a belterületen és annak közvetlen környezetében lévő erdők. A közigazgatási területen belül az északi és déli, valamint délnyugati és dél-keleti területeken helyezkednek el olyan mozaik-foltok, amelyek kielégítik a gazdasági-, a védő (izolációs)-, az egészségügyi-szociális és turisztikai erdő fogalmát.

Elsődleges prioritási sorrendet élveznek a belterületen lévő olyan társulások, amelyek közjóléti és környezetvédelmi szempontból is óriási jelentőségűek:

- Üdülőterület és a Városi Strandfürdő körüli erdők
- Tiszaúti tanyák és a belterület közötti erdő
- Belterület és a 36-os út között lévő erdő

Összefüggő erdőtömbök találhatók a külterületen, melyek egyes részei belterületre is benyúlnak:

- Tisza hullámterében kialakult társulások
- Nyugati Főcsatornától keletre lévő határrész erdői
- Selypes/Morotva erdősült részein

Tájképi szempontból kedvezően törik meg a mezőgazdasági hasznosításból adódó monotonitást a közutakat kísérő – bár számukban csekély – fasorok, védőerdősávok és a Király-éri főcsatorna, illetve a lefolyástalan, helyenként pangóvízes mélyedések területein. Polgár város összes erdőterülete 198,2 hektár. Az elmúlt 50 év változásai (népességszám növekedés, területhasználat, beruházások stb.) a kialakított ökológiai kiegyenlítő felületek nagymértékű zsugorodását eredményezték. A létrejött technizált jellegű tájak, amelyben mind urbánus, mind rurális rendszerek fejlődtek, egymás kölcsönhatásaiban zavarják egymást. A terület egységek (gazdasági, ipari, lakó területek) közelsége révén nem alakultak ki megfelelő pufferzónák, markáns vonalak e tekintetben elmosódtak.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Belterületen kevés a fasor, külterületen, tagolatlan mezőgazdasági területek mentén elvétve találkozhatunk egy-két társítással. Az említett problémák és a vizuális ártalmak jelenléte, rendezetlen összbenyomást keltenek. Mivel a város „zöld foltok” tekintetében szegényes, mielőbb törekedni kell ún. zöld-gyűrű (green belt) kialakítására. A cél elérése érdekében őshonos fajok telepítésével vonzóbb és egészségesebb környezeti feltételeket tudunk teremteni a lakosság számára. A jelenleg érvényben lévő Településrendezési Terv (2006.), valamint az Integrált Városfejlesztési Stratégia (2008.) előíranyozza az erdőterületek és a bennük rejlő természeti értékek megtartását.

6.6.2. Parkok, zöldsávok

A belterületi részeken a város zöldfelületi kiépítettsége az erdőkhöz hasonlóan, szegényes. A város parkfenntartási, parképítési, parkerdő-kezelési tevékenységét az önkormányzat Városgondnoksága szezonális jelleggel végzi. A településen kezelendő zöldfelület nagysága 2,5 hektár, melyből a virágágyás 1200 m², a sövény 2100 folyóméternyi felületet fog át.

Kialakítás és fenntartás szempontjából a város első kategóriás közcélú zöldfelülete hiányos, átgondolt kerttervezése nem megoldott. A közterületeken található kisszámú fa- és cserjeállomány díszítőértéke minimális. Az intézményi zöldfelületek funkcionálisan nem működőképesek. A közterek „bútorain” és felszerelésein kismértékű fejlődés elindult, de elmarad más, fejlettebb, környező településeken (pl.: Tiszaújváros) tapasztalt revitalizációkhoz képest. Valamennyi közcélú zöldfelület fejlesztésre szorul funkcionális és vizuális tekintetben egyaránt.

A lakóutcák zöldterületei is rendezésre szorulnak, a városképet nagymértékben rontja a sok légkábel. A közterületek fásítása egyes utcák túlzott beépítettsége miatt is nehézkes, de megoldható lenne helyenkénti, mozaikszerű telepítésekkel. A különböző funkciójú területek közé célszerű többsoros növényzetet, cserjesort ültetni, mert az így kialakult zöldsáv elválasztja, de egyben össze is kapcsolja ezen felületeket.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A közterületeken történő fásításokhoz, parkosításokhoz elsősorban a kis- és közepesen nagy lombkoronájú (lehetőleg három méter magasságból induló), jelentősebb díszítőértékkel bíró, színes lombozatú fák javasoltak (juharok, hársak, vérszilvák, díszalmák stb.)

A telepítés során nem javasolt inváziós fajú fás szárú növények:

- akác (*Robinia pseudo-acacia*)
- amerikai kőris (*Fraxinus americana*)
- bálványfa (*Ailanthus altissima*)
- keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*)
- fekete fenyő (*Pinus nigra*)
- erdei fenyő (*Pinus sylvestris*)
- gyalogakác (*Amorpha fruticosa*)
- kései meggy (*Prunus serotina*)
- zöld juhar (*Acer negundo*)

6.7. Közlekedés

Polgár közúti elérhetőségi viszonyai rendkívül kedvezőek, ugyanis mindhárom megyeszékhelytől közel ugyanakkora távolságra fekszik. Nyíregyházától mintegy 51 km-re, Debrecentől 57 km-re, míg Miskolctól 49 km-re helyezkedik el. A város külső határát szeli át az M3- as autópálya, melynek elágazása Debrecen és Nyíregyháza felé szintén a közelben található. A települést Debrecen irányából a 35-ös (Debrecen – Tiszaújváros – Nyékládháza), Nyíregyháza irányából pedig a 36-os (Polgár – Tiszavasvári – Nyíregyháza) főutakon keresztül is meg lehet közelíteni. Személygépkocsival Miskolc 40-45, Nyíregyháza 50, Debrecen 55-60 perc alatt elérhető. Budapest, az autópályán 100 perc alatt megközelíthető.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A településen alapvetően a személygépkocsi forgalom dominál, míg a városban az autók száma 1997-ben 1353 volt, addig 2008-ra ez a szám 1942-re változott, ami másfélszeres növekedést jelent. A városközponton korábban átvezető 35-ös főút elkerülő szakaszának megépítésével a belső forgalom csillapodott ugyan, de ennek mértéke még mindig nem elégséges. A központot a lakosság továbbra is autóval közelíti meg. Az elkerülő szakasz megépítése mindazonáltal kedvezett a korábban a belső utakon áthaladó jelentős kamion- és teherforgalomnak, melynek nagy része ma már elkerüli a települést.

A település legfontosabb gyűjtőútjai az alábbiak:

- Árpád utca
- Bacsó B. utca
- Szabadság utca
- Rákóczi F. utca
- Táncsics M. utca

A belterületi kiszolgáló utcák a következők:

- Gábor Á. utca
- Vereckei utca
- Szőlő utca
- Vas Gereben utca
- Széchenyi utca
- Iskola utca
- Szabolcs utca

A belső úthálózat nagyrészt aszfalt burkolattal rendelkezik, csekély részük talajstabilizált vagy zúzottköves borítású. A helyi közutak és járdák állapota több helyen nem megfelelő. A mellékutak minősége, teherbírása és szélessége sem kielégítő. A meglévő mellékúthálózat fejlesztése mellett új utak építésére is szükség van.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A közúton történő tömegközlekedésre a Volánbusz járatai adnak lehetőséget. A legrövidebb menetidő Miskolc és Nyíregyháza esetében egy óra, Debrecen esetében néhány perccel egy óra felett van. Közel azonos számú járat biztosítja az összeköttetést Polgár és Debrecen, valamint Polgár és Miskolc között, míg lényegesen kevesebb járat szolgál Nyíregyháza megközelítésére. A Volánjáratok a településen áthaladva, a központi városi autóbusz-állomásra érkeznek. Az állomás egyszerre három busz fogadására alkalmas, a járatok három különböző megállóhelyről indulnak. A környék településeivel gyakori buszjáratok kötik össze.

A vasúti és közúti közlekedés kapcsolatát a vasút igen alacsony kihasználtsága határozza meg. Az átrakódás lehetősége ugyan az állomás területén adott, igény gyakorlatilag nem jellemző. A vasúti közlekedést a 117-es számú (Ohatpusztakócs – Nyíregyháza) mellékvonal biztosítja, mely felfűzi Újszentmargitát, Folyást és Újtikost is. A szárnyvonal periférikus fekvésű, vonattal a település meglehetősen körülményesen, több átszállással érhető el, mindhárom megyeszékhelyről menetidő tekintetében is jelentősen elmarad a távolsági buszjáratok menetidejétől.

A kerékpáros úthálózat (4. számú melléklet) kiépítettsége elmarad a kívánatostól, mindössze a város délkeleti határában húzódik, az Ipari Parktól a város belseje felé. Az út a település külső peremén megszakad, így a belső területek és a városközpont is csak a forgalmas úttesten közelíthető meg kerékpárral. A város középtávú fejlesztései között szerepel az EURO VELO hálózathoz való kapcsolódás, ez azonban további kerékpárút kiépítését teszi szükségessé a város északi, Tiszaújváros felé irányuló képzeletbeli nyomvonalán. Ennek hiányában a település nem csatlakozik a térségi hálózathoz, amely teret enged a kívánatos közlekedés-biztonság elérése mellett az idegenforgalom, a Tisza adta turisztikai lehetőségek jobb kihasználásának.

6.8. Lakásállomány

A település jövedelmi viszonyairól és fejlődésének dinamikájáról ad képet a lakásállomány, ezen belül az újonnan épült lakások száma, aránya, elhelyezkedése, valamint a lakásépítések intenzitása. A lakások száma Polgáron kismértékű ingadozással kiegyenlített volt az elmúlt 11 évben. 2002-ben indult meg a lakásépítések időszaka, 2008-ra 2,3 %-kal, 76 lakással bővült a lakásállomány, amelyet a 11. számú táblázat tartalmaz.

11. számú táblázat: Épített környezet változása Polgáron (1997-2008.).

Év	Lakásállomány (db)	Épített lakások száma (üdülők nélkül) (db)	Az év folyamán természetes személy által épített lakások száma	Az év folyamán gazdasági szervezetek által épített lakások száma	Az év folyamán épített, közcsonnával ellátott lakások száma (üdülők nélkül) (db)	Az év folyamán épített, közüemi vízvezetékkel ellátott lakások száma (üdülők nélkül) (db)
1997.	3 360	17	17	n.a.	n.a.	17
1998.	3 363	13	13	n.a.	1	13
1999.	3 359	11	11	n.a.	2	10
2000.	n.a.	16	16	n.a.	7	15
2001.	3 276	15	15	n.a.	10	15
2002.	3 287	21	21	n.a.	14	21
2003.	3 300	18	18	n.a.	14	17
2004.	3 333	39	23	16	31	39
2005.	3 346	18	18	n.a.	15	18
2006.	3 351	10	10	n.a.	9	10
2007.	3 360	10	10	n.a.	9	10
2008.	3 363	6	5	1	6	6

Forrás: Polgár Város Önkormányzatának Építési Irodája. Saját szerkesztés.

Polgár „korára” a lakásállomány korából is következtethetünk, segítve annak megítélését, mennyire fiatalos a város településképe. Meghatározó az új/régi lakások teljes lakásállományon belül elfoglalt aránya, és az építkezések dinamikája. A polgári lakások 2001-es számbavétele alapján a lakásállomány 35,8 %-a 1946. és 1960. között épült. Hasonlóképpen sok lakást építettek az 1970-es években is, a teljes állomány 26,5 %-a ebből az évtizedből származik.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A 20 éves és annál fiatalabb lakások aránya 25,7 %, de ebből 19,3 % épült a 80-as években, és csak 6,4 % a 90-es években. A közel 60 éves vagy annál is idősebb épületek az összes lakás 11,7 %-át tették ki. Megállapítható tehát, hogy a 20 évesnél régebbi épületek 74 %-os részarányukkal Polgárt „idős” várossá teszik.

A lakások komfortfokozata magasnak tekinthető. A 2001-es népszámlálási adatok alapján a lakásállomány 46 %-a összkomfortos, és 26,5 %-a komfortosnak tekinthető. A félkomfortos és komfort nélküli épületek 21,9 %-ot tesznek ki, a szükséglakások száma 177 darab volt.

Kedvező tendenciát mutat, hogy a lakások komfortfokozata az elmúlt 20 évben az összkomfortos és komfortos lakások dominanciája felé tolódott el. Ugyanakkor 1980-hoz képest megháromszorozódott a szükséglakások száma. Az új lakások 1997-2008. között átlagosan alig változó, 0,3 – 0,6 %-os arányt képviselnek a teljes lakásállományon belül. Kiugró évnek a 2004-es év számított, amikor 39 új lakást adtak át. Ebből 23-at természetes személyek, míg 16-ot gazdasági társaság építtetett. 2008. évben az építési engedéllyel rendelkező új lakások mindegyike közüzemi vízvezetékekkel ellátott és közcsatornára csatolt.

A lakásállomány változását az építések mellett a lakások megszűnése is alakítja. Polgáron évente átlagosan 5 lakás szűnik meg avulás, és 3 lakásépítés miatt. Az épített és a megszűnt lakások számát egymáshoz viszonyítva látható (12. számú táblázat), hogy 1997-2008. között minden évben – kivéve 1999-et – több lakást építettek, mint amennyi a megszűnt lakások száma volt összesen.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

12. számú táblázat: Épített és megszűnt lakások száma 1997-2008.

Év	Épített lakások (üdülők nélkül) (db)	Az év folyamán megszűnt lakások száma avulás miatt (üdülők nélkül) (db)	Az év folyamán megszűnt lakások száma lakásépítés miatt (üdülők nélkül)
1997.	17	5	12
1998.	13	2	1
1999.	11	12	2
2000.	16	8	n.a.
2001.	15	4	1
2002.	21	7	3
2003.	18	2	2
2004.	39	3	3
2005.	18	2	3
2006.	10	5	n.a.
2007.	10	0	1
2008.	6	2	1

Forrás: KSH T-Star 2007. Polgár Város önkormányzatának Építési irodája. Saját szerkesztés.

6.9. Információs társadalom

A telekommunikáció három legfontosabb szegmense a telefonhálózat, a kábeltelevízió és az internet. Telefon-ellátottság tekintetében egyértelműen érezhető a mobiltelefonok térhódítása, mely megmutatkozik az egyéni analóg és az üzleti analóg fővonalak számának csökkenésében. Az egyéni analóg távbeszélő fővonalak száma 2007-ben 121, míg az üzleti analóg fővonalak száma 151 volt a településen. Viszonyítva az 1997-es adatokhoz (egyéni analóg: 1 907, üzleti analóg: 184), csökkenés mutatkozik mindkét fővonal tekintetében.

Hasonlóképpen csökkent a nyilvános távbeszélő állomások száma is, 1997-es adatok szerint 18 nyilvános távbeszélő állt a lakók rendelkezésére, mára csak 10 üzemel a településen. Ugyancsak csökkenést jelez a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások aránya. 1997-ben még 1 312 lakás vette igénybe, 2007-ben viszont már csak 929 lakásban találjuk meg. 2004-ben az ISDN vonalak száma 194, míg 2007-ben ez a szám 234, tehát csak kismértékű növekedést mutat.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Összehasonlításképpen, a vonalak száma Tiszaújvárosban 1 748, Hajdúszoboszlón 1 056, Tiszavasváriban 300, Balmazújvárosban 280. A számok ismeretében a város ISDN vonallal történő ellátottsága alulmarad a környező települések ellátottsági szintjéhez képest. Akinek nincs előfizetése, az a város több közösségi intézményében (Művelődési Központ, Teleház) is igénybe veheti a világhálót.

7. ÖNÁLLÓAN KEZELT HATÓTÉNYEZŐK

7.1. Hulladékgazdálkodás

2000-től kezdődően az Európai Unió ISPA előcsatlakozási alapja támogatásával jelentős környezetvédelmi és infrastrukturális programok indultak Magyarországon. ISPA források igénybevételel kezdett a Hajdú-Bihar Megyei Hulladékgazdálkodási Program is, mely egy időre megoldást nyújt a megye településein keletkező szilárd hulladékok biztonságos elhelyezésére. A program a szelektív gyűjtés és válogatás lehetővé tétele révén elősegíti a hulladék újrahasznosítását is. A program 528 ezer lakost és 78 önkormányzatot érint, a lerakó a hulladékok biztonságos kezelését és lerakását a következő 8-16 évre biztosítja.

Hajdú-Bihar megyében három hulladékgyűjtő körzetet alakítanak ki, minden körzetben egy hulladékkezelő telep épül (Debrecen, Hajdúböszörmény, Berettyóújfalú). A projekt részeként a megye egészére kiterjedhet a lakossági szelektív hulladékgyűjtési rendszer. Azok a hulladéklerakók, melyek nem felelnek meg a műszaki előírásoknak, és erősen szennyezik a környezetet, bezárásra, majd rekultiválásra kerülnek 2009. július 1-vel.(HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI TERV, 2004.).

Polgár a hajdúböszörményi körzethez tartozik. 2008-ban összesen 2798 tonna települési szilárd hulladékot szállítottak el, melynek 98%-a származik a lakosságtól. A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma rendkívül kedvező tendenciára utal, 2004-ben még csak 750, míg 2008-ban már mind a 3363 lakás részese volt a rendszeres gyűjtésnek.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Az önkormányzat Városgondnoksága a lakossági, illetve közületi igények szerinti rendszeres, szervezett konténeres hulladékszállítást 1,1 m³ kapacitású műanyag konténerekkel heti, kétheti és havi gyakorisággal, illetve eseti megrendelésre végzi, míg a kiskukás hulladékszállítást 0,12 m³-es szeméttároló edényekkel, heti ürítési gyakorisággal látja el. A település szelektív hulladékgyűjtését 6 sziget látja el. A szigetek kihasználtsága túltelített, gyakran keverednek a különböző frakciójú hulladékok. Megoldást jelentene további szelektív hulladékgyűjtő szigetek telepítése és hatékonyabb lakossági magatartás betartatása.

7.2. Zajterhelés

Környezetünket különböző eredetű zajok és rezgések befolyásolják, melyek bizonyos határértékeken túl veszélyeztetik az emberi egészséget is. A környezetből származó zajterhelés eredete szerint lehet:

- ipari-, mezőgazdasági-, építési
- közlekedési
- egyéb eredetű

Jelenleg a településen nem működik olyan ipari létesítmény, amely jelentős zajterhelést okozna. A mezőgazdaság két ágazata közül a növénytermesztés – végzésének helyszínéből adódóan – panaszra okot nem, vagy csak elvétve ad, ugyanis e tevékenységet jellemzően a lakott területektől távolabb folytatják, illetve környezetüket csak időszakosan (pl. szántás, betakarítás, repülőgépes növényvédelem, termék-fuvarozás) terhelik zajjal. A kapcsolódó helyi feldolgozói háttér száma nem jelentős, és zaja sem terjed túl általában a mezőgazdasági terület (szérű) határán. A nyári, őszi időszakban a mezőgazdasági termékek áru fuvarozásának hatása a közutak forgalmára jelentéktelen. Az állattartással kapcsolatban leginkább az intenzív, kis helyigényű tartás okozhat lakossági panaszokat, melynek feloldására, az állattartás helyi szintő szabályozására (védőtávolság, egyedszám meghatározása, stb.) az önkormányzat megalkotta az állattartás rendjéről szóló, többször módosított 6/2004. (III.31.) rendeletét.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A lakókörnyezet egyes térségeiben elsősorban a közúti közlekedésből adódó zajszennyezések okoznak problémát. A rendelkezésemre álló eseti mérési adatok alapján (telepengedélyezés) a 3324 számú út zajszintje 4-5 dB-lel is meghaladja az előírt határértéket. A közlekedési eredetű zajok mérsékelhetőek az úthálózat folyamatos karbantartásával, a terhelt területek sebességkorlátozásával.

7.3. Környezetbiztonság

Az emberiség fejlődésének egyik legnagyobb kihívása a globális és a helyi szintű biztonság megteremtése, ennek keretében a fenntartható fejlődés környezetbiztonsági garanciáinak szavatolása. A legmagasabb nemzetközi szintű fórumokon is kiemelt fontossággal kezelik a környezetbiztonság ügyét, amelynek időszerűségét az élet egyre gyakrabban igazolja a különböző súlyos, ipari eredetű környezeti katasztrófák bekövetkezésével. A település számára az esetlegesen bekövetkező veszélyhelyzetekre való felkészülés, védekezés jelent megoldást.

A Polgár város veszélyforrásai a következők:

- 3324. számú autótűt, Közlekedési veszélyforrás – Fokozottan veszélyes közlekedési csomópontok
- főútvonal (35. számú), Közlekedési veszélyforrás – Fokozottan veszélyes közlekedési csomópontok
- M3 autópálya, Közlekedési veszélyforrás – Fokozottan veszélyes közlekedési csomópontok

Összességében elmondható, hogy a közigazgatási területen belül működő, ipari jellegű tevékenységet folytató vállalkozások, üzemek tevékenységükkel nem veszélyeztetik a környezetet. A település vonatkozásában nincs tudomásom egyéb, potenciális környezetszennyezést, illetve környeztkárosítást okozó tényezőről.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Rendkívüli környezetszennyezés, havaria esetén az önkormányzat azonnal felveszi a kapcsolatot az érintett hatóságokkal, és azok irányítása mellett aktívan közreműködik a kárelhárításban.

7.4. Környezet-egészségügy

Az élőlény – így az ember is – és környezete szoros kölcsönhatásban áll egymással. Lényegében megállapítható az a tény, hogy minden környezeti elem szennyezettsége hatással van az emberi szervezet egészségére.

Polgár város és környezete szerencsére csak kevésbé szennyezett. A településen belül működő ipari üzemek sem por-, sem zajszennyezést nem jelentenek. Egyre jelentősebb környezeti hatással bír viszont a településen áthaladó gépjárművek forgalma, ezek por-, és zajhatása.

Légszennyezés szempontjából említésre méltó a mezőgazdasági művelésből származó porszennyeződés. Ezek ellen erdősávok telepítésével lehet védekezni. A 8/2002. (III. 22.) KOM-EÜM együttes zajvédelmi rendelet alapján a települések 2. kategóriába tartoznak, azaz lakóterület, mely kisvárosias, kertvárosias beépítésű, melyre az alábbi határértékek vonatkoznak:

- Lakó- és intézményterület laza beépítésnél: nappal 50 dB éjszaka 40 dB
- Lakó- és intézményterület tömör beépítésnél: nappal 55 dB éjszaka 45 dB
- Ipari terület vegyesen: nappal 60dB éjszaka 50 dB

Időszakosan és elszórtan előfordulhat a háztáji állattartásból keletkező bűzhatás, de nem jelentős. A lakossági fűtésből eredő légszennyezés mértéke a gázfűtésre történő átállással jelentősen csökkent. Bejelentésre kötelezett légszennyezési pontforrás nem található a településen. Az utóbbi évek jelentős környezet-egészségügyi problémáját az allergén pollenek – parlagfű, kanadai aranyvessző, és egyéb adventív növények – okozták.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Az allergia a szervezet immunrendszerének túlzott túlműködése, kialakulásában a környezeti hatások jelentős szerepet játszanak. A légszennyezés hatására a nyálkahártyák védekező funkciója csökken, az allergia könnyebben kialakul.

A város külterülete művelés alá vont, ezért alacsony a parlagon hagyott területek aránya, így a gyomosodás a belterületeken, főleg az utak mentén gyakori. Az önkormányzat közmunkásokkal, valamint a lakosság bevonásával próbálja megoldani a gyommentesítést, a probléma azonban évről-évre újra megjelenik, végleges rendezése még várat magára.

A talajvizek elszennyeződését a lakossági közműpótló kisberendezésekből elszivárgó kommunális szennyvizek okozták. A város vezetékes ivóvízzel történő ellátása megoldott, a meglévő probléma (emberi egészséget károsító) közvetlen hatása kiküszöbölhető. A környezet állapotával összefüggő gyakori megbetegedések a településen nem voltak kimutathatók a közelmúltban.

7.5. Oktatás, nevelés, képzés

Magyarországon a környezeti tudatosság sajnos még nagyon alacsony szinten áll, pedig jövőnk szempontjából alapvető jelentőségű, hogy a felnövekvő generációk természethez, környezethez való viszonyát sokkal magasabb szintre emeljük.

Felnőttkorban már nagyon nehéz az egyén környezethez való kapcsolódását megváltoztatni, ezért a családon kívül, e tekintetben meghatározó az iskola és az óvoda szemléletformáló szerepe. Ezen túlmenően, a nevelési – oktatási intézményekben megismert természetközeli szemléletet a gyermekek „hazaviszik”, mely pozitív esetben változást idézhet elő a szülők gondolkodásmódjában is. A természet tiszteletére való nevelést a gyermek születésétől kell kezdeni. Értelme kibontakozásával párhuzamosan az alapvető normák beépítését el kell végezni. Optimális esetben ez a családban kezdődik, ellenkező esetben az óvodai nevelés hivatott ezt a hiányosságot pótolni. Az óvodák pedagógiai programjának fontos eleme kell, hogy legyen a környezeti nevelés.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Az általános iskola alsó tagozatában környezetismereti és osztályfőnöki órák keretében van lehetőség a környezet- és természetvédelem kérdéseivel foglalkozni. Az osztálykirándulások, a természetben – például erdőben, vízparton – megtartott órák, az ott szerzett élmények hozzájárulhatnak a szemlélet elmélyítéséhez.

Felső tagozatban a földrajz, a biológia, a kémia, és a fizika órák – az aktuális tananyaghoz kapcsolódóan – keretet adnak a környezetvédelem kérdéseinek már elmélyültebb, de a tanulók életkorának megfelelő szintű tárgyalására. A szaktárgyi órákon kívül érdemes ökológiai szakkört szervezni.

Ha módjában áll az iskolának, - esetleg önkormányzati segítséggel - érdemes iskolakertet kialakítani, melyben különböző növényi társulások bemutatására, tanulmányozására van lehetőség. A tápanyag utánpótlás biztosítására ki lehet egy kisebb komposztálót is alakítani, ahova a gyerekek akár otthonról is hozhatják a szerves konyhai hulladékot. (Ezzel a szelektív hulladékgyűjtés is részben megalapozható.)

Régóta jól működő tevékenység az iskolák által szervezett papírgyűjtés. Ez kiegészülhet a fém hulladékok gyűjtésével is. Érdeemes az elhasznált elemek gyűjtését is megszervezni, tárolásuk helyigénye kicsi, de az elszállítás, s megsemmisítést biztosítani kell. A tanulók motiválásában szerepe lehet a leadott darabszámokhoz kapcsolódó tanári, igazgatói dicséreteknek is.

Az allergiás, asztmás megbetegedések számának rohamos emelkedése kapcsán a figyelem középpontjába kerültek az allergizáló polleneket termelő növények, főleg legagresszívebben ható képviselőjük, a parlagfű. Bár a parlagfű kiirtása az ország területéről csak kormányzati szinten és több éves következetes munkával valósítható meg, nagyon fontosak a kistérségi, települési szinten szervezett akciók is.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A parlagfű-mentesítési akció kiterjeszthető a felnőtt lakosságra is, a begyűjtött parlagfűért cserébe virágpalántákat, cserjéket esetleg facsemetéket is adhat az önkormányzat. (Ezek származhatnak a környékbeli kertészetek felajánlásaiból is.) Évente egy-két alkalommal szeméthyűjtési akció is rendezhető, amikor a települések külterületéről is megkísérlik eltávolítani az illegálisan lerakott szemetet. Ezekbe az akciókba is érdemes bevonni az iskolásokat.

Számtalan lehetőség kínálkozik még a felsoroltakon kívül is a környezeti nevelésben, melyek feltárása és kidolgozása az önkormányzat, a pedagógusok és a civil önszerveződő csoportok együttműködése által valósítható meg.

8. POLGÁR KÖRNYEZETI SWOT ANALÍZISE

Erősségek	Gyengeségek
▪ Jelentéktelen az ipari eredetű lég- és zajszennyezés ▪ A településen és környezetében nem található légszennyező pontforrás. ▪ Kiépített a víz-, gáz-, elektromos-, és telefonhálózat. ▪ A települési folyékony hulladék elhelyezése megoldott, a belterület nagy része csatornázott. ▪ Folyamatosan záródó közműolló. ▪ A település közelében regionális hulladéklerakó működik, a lakossági szilárd hulladék gyűjtése megoldott. ▪ Szelektív hulladékgyűjtés működik a településen. ▪ Jelentős felszíni vízkészlettel rendelkezik (fő- és mellék csatornák, tavak.) ▪ Kiépített csapadékelvezető rendszer. ▪ Termálvízforrás jelenléte. ▪ Gazdag flóra és faunavilág. ▪ Országos jelentőségű műemlékek. ▪ Tradicionális településszerkezet, illetve kisvárosi épületállomány. ▪ Lakásállomány magas komfortfokozata.	▪ A lakossági légszennyezésre vonatkozó adatok hiánya. ▪ 3324-es út zajszennyezése. ▪ A csatornák, vízfolyások környezete rendezetlen, kialakult eutróf állapot. ▪ Lokális „tájsebek” (agyaggödörök) ▪ Illegális hulladéklerakók visszatérő problémája. ▪ A lakosság alacsony informáltsága és érdeklődése. ▪ Idegenforgalmi fejlesztések hiánya. ▪ Tájidegen beavatkozásoknak köszönhető vegyes településkép. ▪ Alacsony lakásépítési hajlandóság. ▪ Szikes talajtípusok, gyenge talajminőség. ▪ Erdőterületek hiánya. ▪ Intézményi zöldfelületek hiánya.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Lehetőségek	Veszélyek
▪ Ökológiai adottságoknak legjobban megfelelő talajhasználat bővítése. ▪ A fenntartható mezőgazdaság megvalósítása, terjesztése. ▪ Intenzív talajhasználat felváltása hagyományos, extenzív talajhasználat megvalósításával. ▪ Környezetileg érzékeny és gyenge termékenységű területek kiváltása. ▪ Korszerű, környezetet kevésbé károsító energiahordozók racionális felhasználása. ▪ Szennyvíz és gázbekötések számának növelése. ▪ Megújuló energiaforrások hasznosítása. ▪ Belterületi úthálózat fejlesztése. ▪ Zöldfelület fejlesztés és rendezés. ▪ Öko-turizmus iránti igény növelése.	▪ A fejlődő ipari termelés nem párosul a környezetvédelmi beruházásokkal. ▪ Erősödik a lakosság érdektelensége a környezetvédelem iránt. ▪ A zaj-, levegő és talajszennyezéssel veszélyeztetett területek száma, nagysága nő. (M3 autópálya, 35-ös főút). ▪ Növekvő személygépkocsi-forgalom a kereskedelmi-centrum és a fürdő látogatói miatt. ▪ A nem megfelelő talajművelés következtében az altalajok minősége romlik (savanyodás, szikesedés). ▪ Esetleges környezetterhelő ipari létesítmények betelepülése. ▪ Csökkenő források a közműfejlesztésekre.

9. CÉLKITŰZÉSEK ÉS FELADATOK

Levegőtisztaság-védelem

Cél:

- A település jó minőségűnek mondható levegőtisztasági-állapotának fenntartása.
- A talaj-eredetű porterhelés csökkentése.
- A fűtésből származó légszennyezés mérséklése.
- A mezőgazdasági tevékenységből származó bűzszenyezések csökkentése.
- Az ipari eredetű szennyezőanyag kibocsátások megelőzése, csökkentése.
- A diffúz légszennyező források kibocsátásának csökkentése.
- A közlekedési eredetű légszennyezés csökkentése.

Feladat:

- Kerékpárút-hálózatok kiépítése (EURO-VELO kapcsolódás).
Határidő: folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.
Felelős: Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda
- Az ipari eredetű kibocsátások csökkentése és megelőzése érdekében, a kisebb környezeti-terhelést adó technológiákat alkalmazó vállalkozások előtérbe helyezése az engedélyeztetési eljárások során.
Határidő: folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.
Felelős: Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda
- Imisszió mérőhálózatot érdemes kiépíteni a környezeti levegő minőségének megfigyelése céljából az országos hatáskörű szervekkel együttesen.
Határidő: folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.
Felelős: Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda
- A település közigazgatási területén belül előnyben kell részesíteni a növényzettel borított, parkosított zöld területek nagyságának növelését (intenzívebb fásítást és virágosítást)
Határidő: folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.
Felelős: Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

- Megfelelő mezőgazdasági technológiák alkalmazásával kerülni kell a deflációs területek kialakulását.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Meg kell szervezni a parlagfű irtását. A parlagon hagyott területek tulajdonosait fel kell kutatni, jogi eszközökkel élve el kell érni a területek karbantartását.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2009. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Továbbra is szükség van a földgáztüzelés arányának a növelésére a lakosság körében.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Érvényt kell szerezni a tarlóégetések megszüntetésének.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

A felszíni vizek minőségével kapcsolatos célok:

Cél:

- A felszíni vízkészletek vízmennyiségének és vízminőségének védelme.
- A felszíni vízfolyások, tavak vízminőség-romlásának megakadályozása.
- Takarékos vízhasználat a vízhiányos helyzetek kialakulásának elkerülése céljából.
- Az élővízbe bevezetett szennyvizek által okozott szerves-anyag terhelés csökkentése az eutrofizáció mérséklése céljából.
- A vízelvezető csatornák vízminőségének megőrzése, javítása.
- Felszíni vízfolyások természetes víztisztulásának biztosítása.

Feladat:

- A szennyvízcsatorna-hálózat teljes kiépítése.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda*

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

- A szippantott szennyvíz leürítés ellenőrzése, az illegális leürítések felszámolása.

Határidő: *flyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- A vízelvezető csatornák tisztítása, állapotának javítása.

Határidő: *flyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Az önkormányzati tulajdonú vizes élőhelyek kitisztítása, rendbetétele – a meder eredeti állapotának helyreállításával- illetve a nem önkormányzati tulajdonban lévők kitisztításának támogatása.

Határidő: *flyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- A felszíni vízfolyások vízminőségének folyamatos ellenőrzése.

Határidő: *flyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- A kemikáliák alkalmazásának csökkentése a mezőgazdasági termelésben.

Határidő: *flyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

A felszín alatti vizek minőségével kapcsolatos célok:

Cél:

- Ivóvízbázis-védelem fejlesztése.
- A nitrát-terhelés csökkentése.
- A földtani közeg, a felszín alatti vizek további terhelésének elkerülése.
- A vízháztartás egyensúlyának kialakítása és megőrzése érdekében a felszín alatti vízkészletek felhasználásának mérséklése.
- A sérülékeny vízbázisok területén a védősávok és védőidomok fokozott ellenőrzése, védelme.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Feladat:

- Komplex vízvédelmi terv készítése - a többi környezeti elem védelmének együttes figyelembevételével.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda*

- Veszélyes hulladékok szakszerű gyűjtése, tárolása. A közszolgáltatóval egyeztetett módon és időpontokban.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- A szippantott szennyvíz leürítés ellenőrzése, az illegális leürítések felszámolása.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- A kemikáliák alkalmazásának csökkentése a mezőgazdasági termelésben.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Ivóvízbázisok fokozott védelme.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- A vízkivételek mennyiségi optimalizálása.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

Földvédelem

Cél:

- A termőföld minőségének, termékenységének megőrzése, javítása.
- A parlagon maradt területek hasznosítása (termőföldterület csökkenésének minimalizálása).
- A környezeti károkozás lehetőségeinek csökkenése.

Feladat:

- Kistérségi agrár – környezetvédelmi program készítésének ösztönzése.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda*

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

- Mezőgazdaságilag kevésbé hasznosítható területeken a viszonyoknak megfelelő hasznosítás (gyepesítés, erdősítés, vizes élőhelyként való hasznosítás).

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Racionális földhasználat, az ökológiai szempontok alapján művelési-ág rendezés.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Preventív növényzet telepítése (talaj- és tájvédelmi fásítás).

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Védett, illetve érzékeny természeti területek védelme.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Ár- és belvízvédelmi művek korszerűsítése (különösen a vízelvezető-rendszerek esetében.).

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda*

A települési környezet védelme

Cél:

- Egészséges, kulturált, biztonságos lakókörnyezet kialakítása
- Minőségi életkörülmény biztosítása

Feladat:

- Helyi környezetvédelmi vonatkozású rendeletek elkészítése, ill. felülvizsgálata.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- A lakosság, a civil szervezetek bevonása a települési környezetvédelmi döntésekbe és azok végrehajtásába.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Települési környezet tisztasága

Cél:

- A település köztisztaságának javítása, a javított állapot folyamatos fenntartása.

Feladat:

- Kommunális szilárd hulladékok megfelelő kezelése és ártalmatlanítása.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Szelektív hulladékgyűjtés folyamatos ellenőrzése, igény szerinti bővítése.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- A köztisztasági feladatok ellátásának fejlesztése.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

Csapadékvíz elvezetés, bel- és árvízvédelem

Cél:

- Csapadékvíz-elvezetés megoldása, a település védelme az esetleges bel- és árvizektől.
- Közterületek, utak minőségének megóvása valamint javítása

Feladat:

- Pangó, feliszapolódott árkok rendezése.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Vízrendezési terv készítése, felülvizsgálata.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda*

- Csapadékvíz-elvezető rendszerek kiépítése.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda*

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

- Meglévő árkok rendezése, tisztítása, karbantartása. Természetes árkok állapotjavítása, karbantartása, eredeti állapotának megőrzésével (lankás, természetes partfal biztosításával).

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Csapadékvíz-befogadók állapotjavítása, szükség szerint újak létesítése.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Ár- és belvízvédelmi művek korszerűsítése.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- A csapadékvíz-elvezető árkokba történő illegális szennyvíz bevezetések felmérése és megelőző megszüntetése.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Szükség szerint a veszélyeztetett területeken növényzet telepítése.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

Ivóvízellátás

Cél:

- Meglévő vízkészletekkel való gazdálkodás, biztonságos vízellátás.
- Hálózati vízvesztesség csökkentése.
- Optimális oltóvíz biztosítása belterületen.
- A meglévő és még üzemelő vízádó kutak minőségének megőrzése, illetve javítása.

Feladat:

- Az ivóvízhálózat-rendszer műszaki felmérése, hibák feltérképezése.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

- Lakosság ösztönzése a hálózati vízbekötések szerelvényeinek cseréjére.
Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*
Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*
- Időszakos vezetéki rekonstrukciók betervezése, megvalósítása.
Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*
Felelős: *Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda*
- Oltóvíz-hálózat felülvizsgálata (tűzcsapok).
Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*
Felelős: *Polgármesteri Hivatal: Városüzemeltetési Iroda*
- A kutak védőterületének fokozott ellenőrzése, valamint az ott lévő szennyezések megelőzése és megszüntetése.
Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*
Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

Energiagazdálkodás

Cél:

- Gázhálózatra való rácsatlakozások növelése.
- Energiafelhasználás csökkentése.

Feladat:

- Beruházásoknál az energiatakarékos technológiák megvalósításának támogatása.
Határidő: *folyamatos*
Felelős: *Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda*
- Megújuló energiaforrások hasznosításának népszerűsítése, ezek alkalmazása (napkollektor, napelem, geotermikus energia, stb.).
Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*
Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*
- Energiahatékonysággal kapcsolatos ismeretek népszerűsítése, terjesztése.
Határidő: *folyamatos*
Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Zöldterület-gazdálkodás

Cél:

- Kultúrált környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása.

Feladat:

- Zöldterületek mennyiségének megőrzése, növelése, parkosítás.
Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*
Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*
- Utak melletti védőfásítások, zóldsávok megvalósítása. (A talaj defláció elleni védelmét is biztosítják, emellett „ökofolyosót” képezve a zöldhálózat fontos elemeivel.)
Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*
Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*
- Meglévő zöldfelületek minőségének javítása, a lakossági igényekhez való igazítása.
Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*
Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*
- Virágos területek növelése (pl.: iskolai, óvodai program segítségével, lakosság bevonásával).
Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*
Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*
- Játsszóterek létesítése, meglévők fejlesztése.
Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*
Felelős: *Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda*
- Mezőgazdasági művelés alá vont területek részüin fasorok, védősávok telepítésének ajánlása a tulajdonosok irányába.
Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*
Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Közlekedés

Cél:

- Kül- és belterületi úthálózat fejlesztése.

Feladat:

- Járdaépítés.

Határidő: folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.

Felelős: Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda

- Meglévő utak korszerűsítése, szilárd útburkolat kialakítása.

Határidő: folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.

Felelős: Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda

- Új útszakaszok tervezésénél a természeti területek figyelembevétele (ökológiai hálózat).

Határidő: folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.

Felelős: Fejlesztési Kabinet Iroda

- Az utak mentén zöldsáv, alattuk átereszt (indokolt esetben) kialakítása az élővilág migrációjának biztosítására.

Határidő: folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.

Felelős: Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda

Épített környezet védelme

Cél:

- Esztétikus, kultúra- és hagyományőrző, a lakosság igényeit kielégítő épített környezet biztosítása.

Feladat:

- Településrendezési tervek felülvizsgálata.

Határidő: folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.

Felelős: Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda

- Épületek állagának ellenőrzése.

Határidő: folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.

Felelős: Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

- Történelmi, településképi szempontból értékes épületek védelem alá vonása.

Határidő: *flyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda*

- Helyi művi értékek megőrzésére flyamatos karbantartására ösztönzés.

Határidő: *flyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda*

- Országos jelentőségű műemlékek helyreállítására való törekvés.

Határidő: *flyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda*

Természetvédelem

Cél:

- Biodiverzitás fenntartása.
- Település környezeti- és természeti értékeinek védelme, fenntartható használata.
- Védett területek fokozott védelme, állagmegóvása és fenntartása.
- Helyi védettségű területek megőrzése.
- A természetvédelem igényeinek, érdekeinek szem előtt tartása a fejlesztések során (potenciális élőhelyek).

Feladat:

- További védendő természeti és egyéb kultúrtörténeti értékek feltárása, nyilvántartása, esetleges károsító tényezők számbavétele.

Határidő: *flyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- A védett –illetve védendő- természeti értékek fenntartása, flyamatos értékmegőrzés.

Határidő: *flyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Az önkormányzati tulajdonú vizes élőhelyek kitisztítása, rendbetétele illetve a nem önkormányzati tulajdonban lévők kitisztításának támogatása.

Határidő: *flyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

- Zöldfelületek értékelése, fejlesztési tervek készítése. Erdő- és fasortelepítés az arra alkalmas helyeken.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda*

Tájvédelem

Cél:

- Természeti táj – mint erőforrás - fenntartható használata.
- A település turisztikai vonzerejének növelése a tájvédelemmel egybekötve.

Feladat:

- A település egyedi tájérték-kataszterének elkészítése, tájterhelhetőségi vizsgálatok elvégzése.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Fenntartható extenzív rét- és legelőgazdálkodás fejlesztése.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- A tájsebek (agyaggödrök) rekultiválására törekvés.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Mezőgazdaságilag kedvezőtlen területek ökológiai szempontú hasznosításának (gyepesítés, erdősítés) ösztönzése.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- A fejlesztési-, rendezési tervek készítése, felülvizsgálata során a tájvédelmi szempontok kiemelt figyelembevétele.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Kabinet Iroda*

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Hulladékgazdálkodás

Cél:

- Környezetterhelés csökkentése.
- A hulladékok keletkezésének megelőzése.
- A keletkező hulladékok mennyiségének és veszélyességének csökkentése.
- A hasznosítási arány növelése.
- Korszerű hulladékkezelés és –hasznosítás kialakítása.

Feladat:

- Települési hulladékgazdálkodási tervben szereplő előírások teljesítése.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

Zaj- és rezgés elleni védelem

Cél:

- Zaj- és rezgésterhelések csökkentése. 75dBA feletti zajszintek megszüntetése.
- A lakosság nyugodt pihenésének biztosítása.

Feladat:

- Szükség esetén zajvédő (erdő) sávok telepítése, műszaki megoldások létesítésének szorgalmazásával.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

Oktatás, nevelés, képzés

Cél:

- A lakosság környezettudatos szemléletének kialakítása.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Feladat:

- Lakosság bevonása a környezetvédelmi döntésekbe. (Lakossági fórum).

Határidő: *flyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Lakosság folyamatos tájékoztatása a környezet állapotáról. (Helyi sajtó, hirdetmény, stb.).

Határidő: *flyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- A környezetvédelmi tudati nevelés beépítése a helyi oktatásba. (Iskola, óvoda).

Határidő: *flyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Szervezési Iroda*

- Lakosság környezettudatos „nevelése”. (Fórumok, konkrét akciók, előadások, stb.)

Határidő: *flyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Környezetvédelmi célú rendezvények megvalósítása. (Falunap, közös virágültetés, stb.).

Határidő: *flyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Civil szervezetek környezetvédelmi tevékenységének elősegítése. (Közös programok, fórumok, rendezvények).

Határidő: *flyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

Környezetbiztonság

Cél:

- A környezetet és a lakosságot veszélyeztető hatásokra való hatékony felkészülés megvalósulása.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

Feladat:

- Az önkormányzatok és a lakosság felkészítése egy esetlegesen bekövetkező környezeti káresemény esetén végzendő teendőkről.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Potenciális veszélyforrások feltárása.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- Kárelhárítási terv készítése települési szinten.

Határidő: *folyamatos, I. beszámoló 2011. december 31.*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

- A környezeti káresemények során riasztásra kerülő szakszemélyzet felkészítettségének ellenőrzése, a szükséges pótlólagos és kiegészítő oktatások és gyakorlatok végrehajtása.

Határidő: *folyamatos*

Felelős: *Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda*

FÜGGELÉK

4. számú ábra táblázata: Polgár város korfája 2008. évben.

Korcsoport	nő (fő)	férfi (fő)
0-4	172	174
5-9	203	234
10-14	238	275
15-19	281	309
20-24	255	311
25-29	289	270
30-34	268	342
35-39	252	303
40-44	256	280
45-49	298	284
50-54	328	337
55-59	291	303
60-64	232	196
65-69	220	158
70-74	224	143
75-79	209	99
80-	219	106
	Össz. nő (fő)	Össz. férfi (fő)
	4 235	4 124
Össz. lakosság	8 359	

Forrás: Polgár Város Önkormányzat Hatósági és Okmányirodája. Saját szerkesztés.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

5. számú ábra táblázata: Polgár állandó lakosságának változása a halálozások és
élveszületések tükrében.

Év	Állandó lakosság (fő)	Élveszületések száma (fő)	Halálozások száma (fő)	Állandó lakosság változása a demográfiai adatok miatt (fő)
1997.	8 681	86	122	36
1998.	8 652	82	131	49
1999.	8 648	96	96	0
2000.	8 667	94	109	15
2001.	8 599	76	109	33
2002.	8 615	80	111	31
2003.	8 641	86	124	38
2004.	8 640	62	109	47
2005.	8 622	93	99	6
2006.	8 533	73	117	44
2007.	8 406	68	115	47
2008.	8 359	83	146	63

Forrás: Polgár Város Önkormányzat Hatósági és Okmányirodája. Saját szerkesztés.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

6. számú ábra táblázata: Polgár állandó lakosságának változása a vándorlások következtében.

Év	Állandó lakosság (fő)	Odavándorlások száma (eset)	Elvándorlások száma (eset)	Állandó lakosság változása a költözések miatt (eset)
1997.	8 681	n.a.	n.a.	n.a.
1998.	8 652	n.a.	n.a.	n.a.
1999.	8 648	n.a.	n.a.	n.a.
2000.	8 667	n.a.	n.a.	n.a.
2001.	8 599	n.a.	n.a.	n.a.
2002.	8 615	250	208	42
2003.	8 641	262	203	59
2004.	8 640	256	221	35
2005.	8 622	188	220	32
2006.	8 533	179	230	51
2007.	8 406	209	291	82
2008.	8 359	220	320	100

Forrás: Polgár Város Önkormányzat Hatósági és Okmányirodája. Saját szerkesztés.

7. számú ábra táblázata: Jövedelmi helyzet Hajdú-Bihar megye kistérségeiben 2007. évben (Ft/fő).

Hajdú-Bihar megye kistérségei	SZJA 2007. (Ft/fő)
Derecske-Létavértesi	1 234 488
Balmazújvárosi	1 236 077
Hajdúböszörményi	1 275 307
Hajdúhadházi	1 281 215
Berettyóújfalui	1 289 971
Püspökladányi	1 366 823
Hajdúszoboszlói	1 456 461
Debreceni	1 817 152
Polgári	1 473 562

Forrás: KSH Az észak-alföldi kistérségek fontosabb adatai 2007. Saját szerkesztés.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

8. számú ábra táblázata: Személygépkocsi állomány alakulása a lakónépesség arányában (%).

Év	Észak-alföldi régió			Hajdú-Bihar megye		
	Személygépkocsi állomány (db)	Állandó lakosság (fő)	%-os megoszlás	Személygépkocsi állomány (db)	Állandó lakosság (fő)	%-os megoszlás
2000.	277 322	1 563 714	18%	99 691	553 264	18%
2001.	291 896	1 559 073	19%	104 792	552 478	19%
2002.	316 274	1 554 177	20%	114 032	551 837	21%
2003.	341 816	1 547 003	22%	124 092	550 265	22%
2004.	352 393	1 541 818	23%	129 309	549 372	23%
2005.	364 675	1 533 162	24%	133 986	547 357	24%
2006.	374 997	1 525 317	24%	138 156	545 641	25%
2007.	381 468	1 514 020	25%	141 549	543 802	26%
Év	Polgári kistérség			Polgár		
	Személygépkocsi állomány (db)	Állandó lakosság (fő)	%-os megoszlás	Személygépkocsi állomány (db)	Állandó lakosság (fő)	%-os megoszlás
2000.	2 257	14 894	15%	1 424	8 667	16%
2001.	2 350	14 837	16%	1 479	8 418	17%
2002.	2 511	14 882	17%	1 568	8 438	18%
2003.	2 781	14 864	19%	1 731	8 503	20%
2004.	2 935	14 822	20%	1 821	8 530	21%
2005.	3 062	14 735	21%	1 899	8 492	22%
2006.	3 225	14 463	22%	1 973	8 371	23%
2007.	3 284	14 220	23%	2 002	8 202	24%

Forrás: KSH Az észak-alföldi kistérségek fontosabb adatai 2007. Saját szerkesztés.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

9. számú ábra táblázata: Közműolló záródása polgáron.

Év	Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	Közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)
1999.	3 398	198
2000.	3 413	1 005
2001.	3 437	1 474
2002.	3 448	1 536
2003.	3 300	1 536
2004.	3 219	1 626
2005.	3 232	1 870
2006.	3 270	1 916
2007.	3 355	1 963
2008.	3 357	2 162

Forrás: Polgár Város Önkormányzatának Építési Irodája. Saját szerkesztés.

10. számú ábra táblázata: A szennyvízcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya a lakásállomány százalékában.

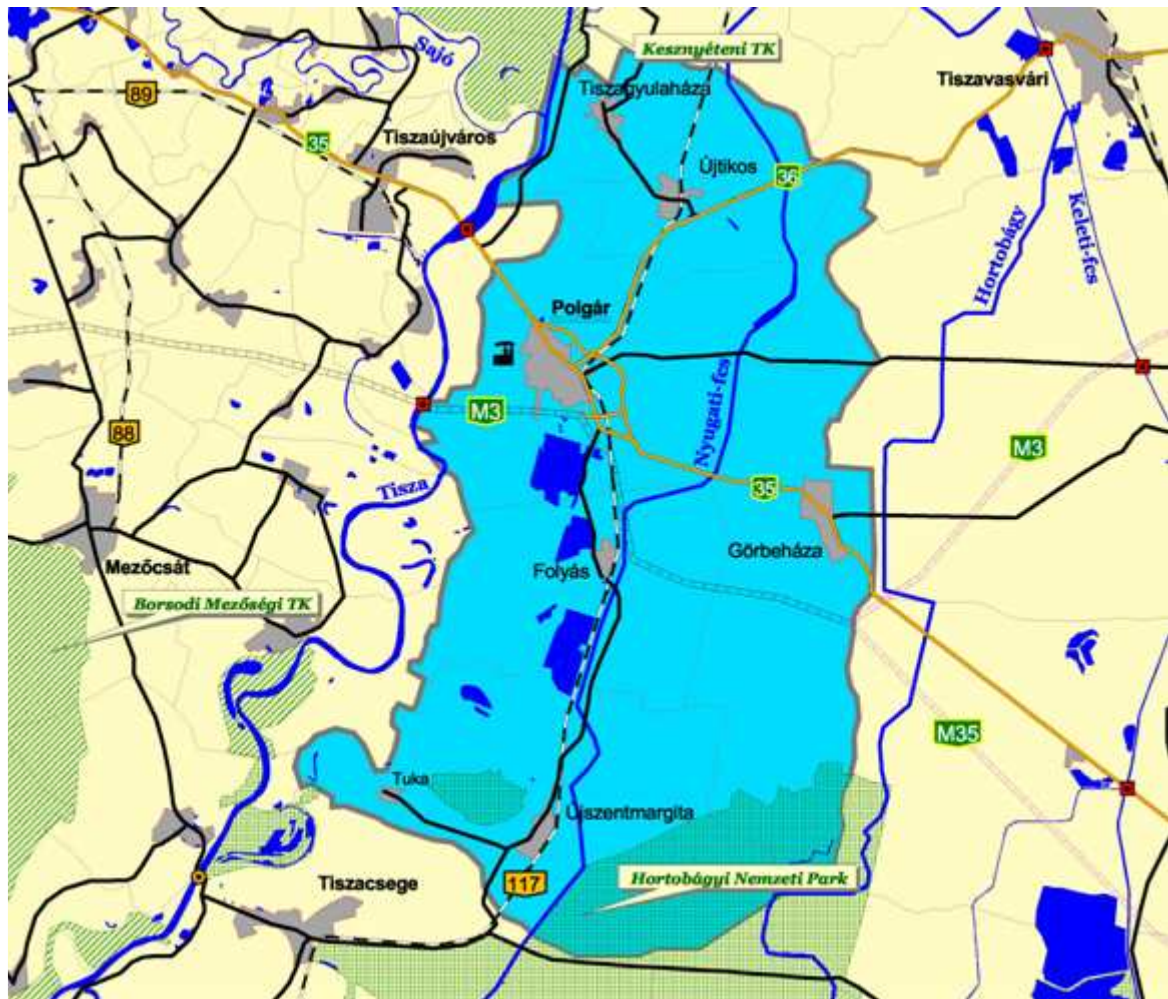
Térség	Szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya a lakásállomány %-ban
Észak-alföldi régió	57,2
Hajdú-Bihar megye	62,1
Polgári kistérség	57,5
Polgár	41,6

Forrás: Az észak-alföldi kistérség fontosabb adatai, 2007. (KSH), KSH T-Star 2007. Saját szerkesztés.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

1. számú melléklet: A Polgári kistérség területi elhelyezkedése a környező kistérségek között.

Forrás: www.polgarikisterseg.hu

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

2. számú melléklet: Tiszaújváros imissziós adatai.

Üledő por (g/m ² /30 nap) Imissziós határérték: 16 g/m ² /30 nap						
Település	2007. nem fűtési félév			2006. fűtési félév		
	Mérések száma	Átlag imisszió	Határérték-túllépés	Mérések száma	Átlag imisszió	Határérték-túllépés
Tiszaújváros I.	5	7,258	0,000	4	5,998	0,000
Tiszaújváros II.	5	5,670		4	3,125	
Kén-dioxid (g/m ³) Imissziós határérték: 125 µg /m ³						
Település	2007. nem fűtési félév			2006. fűtési félév		
	Mérések száma	Átlag imisszió	Határérték-túllépés	Mérések száma	Átlag imisszió	Határérték-túllépés
Tiszaújváros I.	72	1,282	0,000	80	1,130	0,000
Tiszaújváros II.	68	1,001	0,000	56	1,100	0,000
Nitrogén-dioxid (g/m ³) Imissziós határérték: 85 µg /m ³						
Település	2007. nem fűtési félév			2006. fűtési félév		
	Mérések száma	Átlag imisszió	Határérték-túllépés	Mérések száma	Átlag imisszió	Határérték-túllépés
Tiszaújváros I.	64	58,398	0,000	80	66,315	0,000
Tiszaújváros II.	70	39,459	0,000	78	34,831	0,000

Forrás: KvVM, Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat, 2007. saját szerkesztés.

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

3. számú melléklet: Polgárhoz tartozó NATURA 2000 védettség alá tartozó területek helyrajzi számuk szerint.

Különleges madárvédelmi területek:

0115, 0124, 0125/2, 0125/5, 0125/6, 0125/7, 0125/8, 0126, 0127, 0128, 0130, 0131/2, 0131/3, 0131/4, 0131/5, 0131/7, 0131/8, 0131/9, 0132, 0133/1, 0133/10, 0133/11, 0133/2, 0133/5, 0133/6, 0133/7, 0133/8, 0133/ 9, 0134/2, 0134/3, 0134/4, 0134/5, 0135, 0136/11, 0136/12, 0136/13, 0136/14, 0136/15, 0136/2, 0136/5, 0136/6, 0136/7, 0136/9, 0137, 0138/2, 0138/3, 0138/4, 0138/5, 0138/6, 0138/7, 0138/8, 0139, 0140/11, 0140/12, 0140/13, 0140/14, 0140/15, 0140/16, 0140/2, 0140/4, 0140/6, 0140/7, 0140/8, 0140/9, 0141/12, 0141/13, 0141/14, 0141/15, 0141/16, 0141/17, 0141/18, 0141/19, 0141/2, 0141/20, 0141/21, 0141/22, 0141/23, 0141/24, 0141/25, 0141/3, 0141/4, 0141/7, 0142/10, 0142/12, 0142/14, 0142/17, 0142/18, 0142/19, 0142/2, 0142/20, 0142/21, 0142/22, 0142/23, 0142/24, 0142/25, 0142/26, 0142/27, 0142/28, 0142/29, 0142/3, 0142/30, 0142/31, 0142/32, 0142/33, 0142/34, 0142/36, 0142/37, 0142/38, 0142/4, 0142/40, 0142/41, 0142/42, 0142/43, 0142/44, 0142/45, 0142/5, 0142/6, 0142/7, 0142/9, 0143, 0144/10, 0144/11, 0144/12, 0144/13, 0144/14, 0144/2, 0144/4, 0144/5, 0144/6, 0144/7, 0144/8, 0144/9, 0145/10, 0145/11, 0145/12, 0145/13, 0145/14, 0145/15, 0145/16, 0145/17, 0145/18, 0145/19, 0145/2, 0145/20, 0145/3, 0145/5, 0145/6, 0145/7, 0145/8, 0145/9, 0146/1, 0146/2, 0147/2, 0147/3, 0147/4, 0147/5, 0148, 0149/10, 0149/2, 0149/3, 0149/4, 0149/5, 0149/6, 0149/8, 0149/9, 0150, 0151/10, 0151/2, 0151/3, 0151/4, 0151/6, 0151/7, 0151/8, 0151/9, 0152, 0153, 0154/10, 0154/11, 0154/12, 0154/2, 0154/4, 0154/5, 0154/6, 0154/7, 0154/9, 0155, 0156/1, 0156/10, 0156/3, 0156/5, 0156/6, 0156/7, 0156/8, 0156/9, 0157, 0158, 0159/2, 0159/3, 0159/4, 0159/5, 0160, 0161/1, 0161/2, 0161/3, 0162/1, 0162/2, 0162/3, 0162/4, 0162/5, 0162/6, 0162/7, 0162/8, 0162/9, 0163/2, 0163/3, 0163/4, 0163/5, 0163/6, 0163/7, 0164/10, 0164/11, 0164/12, 0164/13, 0164/14, 0164/16, 0164/17, 0164/18, 0164/19, 0164/2, 0164/20, 0164/21, 0164/22, 0164/23, 0164/25, 0164/26, 0164/27, 0164/28, 0164/29, 0164/3, 0164/30, 0164/31, 0164/32, 0164/33, 0164/34, 0164/35, 0164/36, 0164/37, 0164/38, 0164/39, 0164/40, 0164/41, 0164/42, 0164/5, 0164/6, 0164/8, 0165, 0166, 0167/10, 0167/12, 0167/13, 0167/14, 0167/15, 0167/16, 0167/18, 0167/19, 0167/2, 0167/3, 0167/5, 0167/6, 0167/7, 0167/8, 0167/9, 0168, 0169, 0170, 0171/1, 0171/2, 0171/3, 0171/4, 0171/5, 0172/1, 0172/2, 0173/1, 0173/10, 0173/11, 0173/13, 0173/14, 0173/15, 0173/16, 0173/17, 0173/18, 0173/19, 0173/20, 0173/21, 0173/22, 0173/23, 0173/24, 0173/3, 0173/4, 0173/5, 0173/6, 0173/7, 0173/8, 0173/9, 0174, 0175/1, 0175/2, 0176, 0177/10, 0177/11, 0177/2, 0177/3, 0211, 0212/1, 0212/2, 0213/1, 0213/2, 0213/3, 0213/4, 0213/5, 0214, 0215, 0216, 0217, 0218, 0219/2, 0219/3, 0219/4, 0220, 0221/1, 0221/10, 0221/11, 0221/12, 0221/13, 0221/14, 0221/15, 0221/16, 0221/18, 0221/19, 0221/2, 0221/3, 0221/4, 0221/5, 0221/6, 0221/7, 0221/8, 0221/9, 0222/1, 0222/2, 0223, 0224/1, 0224/10, 0224/11, 0224/12, 0224/3, 0224/4, 0224/5, 0224/6, 0224/7, 0224/8, 0224/9, 0225, 0226, 0227, 0228/10, 0228/11, 0228/12, 0228/13, 0228/ 14, 0228/15, 0228/16, 0228/17, 0228/2, 0228/3, 0228/5, 0228/7, 0228/8, 0228/9, 0229, 0230/1, 0230/2, 0230/3, 0230/4, 0230/5, 0230/6, 0230/7, 0231, 0232/1, 0232/10, 0232/11, 0232/12, 0232/13, 0232/3, 0232/4, 0232/5, 0232/7, 0232/8, 0232/9, 0239, 0240/1, 0240/10, 0240/11, 0240/12, 0240/13, 0240/15, 0240/16, 0240/17, 0240/19, 0240/2, 0240/20, 0240/21, 0240/22, 0240/3, 0240/4, 0240/5, 0240/6, 0240/7, 0240/8, 0240/9, 0242/10, 0242/11, 0242/13, 0242/14, 0242/15, 0242/16, 0242/17, 0242/18, 0242/19, 0242/2, 0242/20, 0242/21, 0242/22, 0242/23, 0242/24, 0242/3, 0242/5, 0242/6, 0242/7, 0242/8, 0242/9, 0243, 0244/4, 0244/5, 0248/10, 0248/11, 0248/12, 0248/13, 0248/14, 0248/15, 0248/17, 0248/18, 0248/19, 0248/2, 0248/21, 0248/22, 0248/23, 0248/24, 0248/25, 0248/4, 0248/5, 0248/6, 0248/7, 0248/9, 0249, 0250/10, 0250/13, 0250/14, 0250/15, 0250/2, 0250/8, 0250/9, 0251, 0685/1, 0685/2, 0685/3, 0686, 0687, 0688, 0689, 0690, 0691, 0692/10, 0692/11, 0692/12, 0692/13, 0692/14, 0692/15, 0692/16, 0692/17, 0692/18, 0692/19, 0692/24, 0692/25, 0692/3, 0692/4, 0692/5, 0692/6, 0692/7, 0693/1, 0693/2, 0694, 0695, 0696, 0697, 0698, 0699, 0700, 0706/1, 0706/2, 0708/18

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

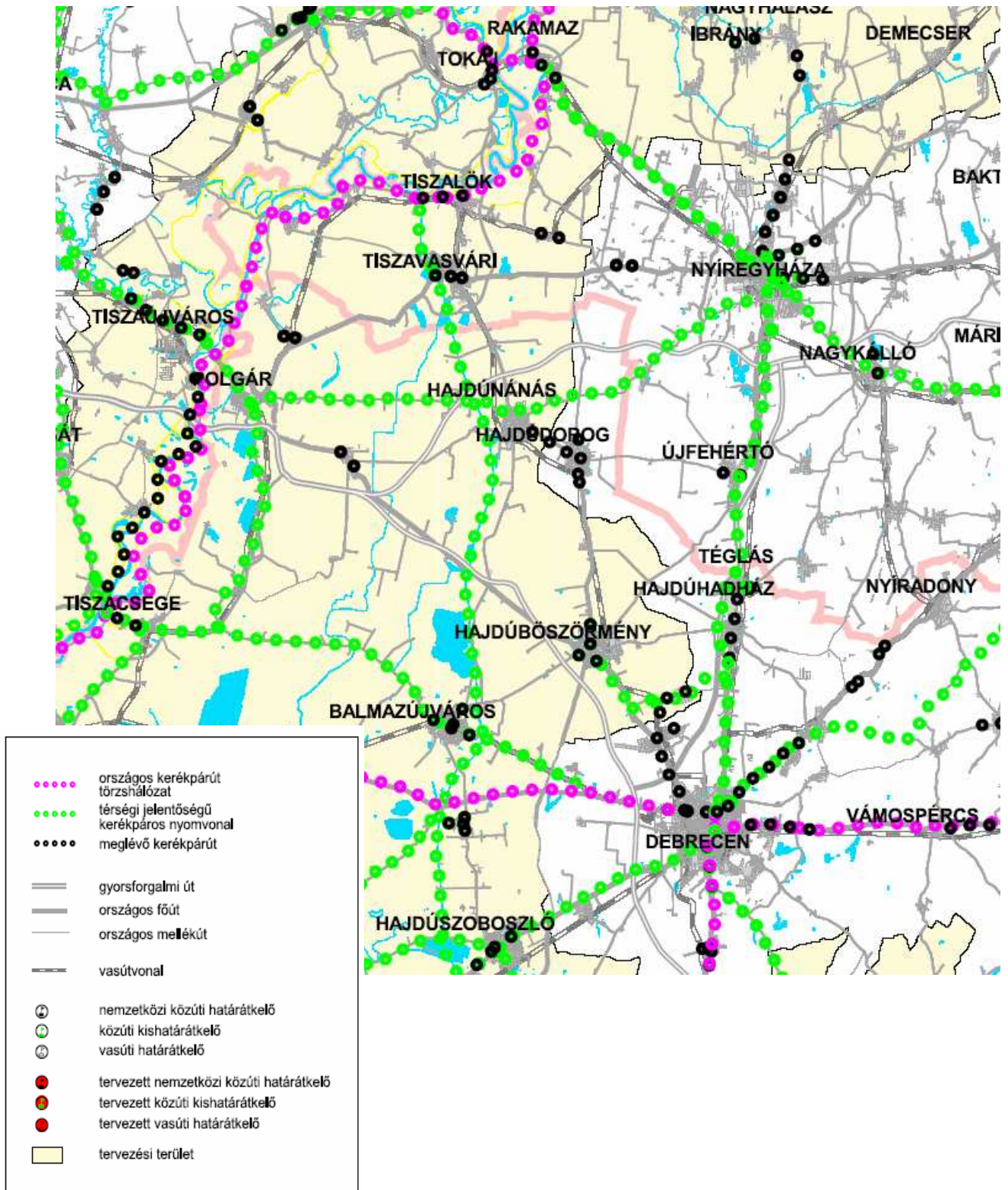
Különleges természet-megőrzési területek:

0115, 0124, 0125/2, 0125/5, 0125/6, 0125/7, 0125/8, 0126, 0127, 0128, 0130, 0131/2, 0131/3, 0131/4, 0131/5, 0131/7, 0131/8, 0131/9, 0132, 0133/1, 0133/10, 0133/11, 0133/2, 0133/5, 0133/6, 0133/7, 0133/8, 0133/9, 0134/2, 0134/3, 0134/4, 0134/5, 0135, 0136/11, 0136/12, 0136/13, 0136/14, 0136/15, 0136/2, 0136/5, 0136/6, 0136/7, 0136/9, 0137, 0138/2, 0138/3, 0138/4, 0138/5, 0138/6, 0138/7, 0138/8, 0139, 0140/11, 0140/12, 0140/13, 0140/14, 0140/15, 0140/16, 0140/2, 0140/4, 0140/6, 0140/7, 0140/8, 0140/9, 0141/12, 0141/13, 0141/14, 0141/15, 0141/16, 0141/17, 0141/18, 0141/19, 0141/2, 0141/20, 0141/21, 0141/22, 0141/23, 0141/24, 0141/25, 0141/3, 0141/4, 0141/7, 0142/10, 0142/12, 0142/14, 0142/17, 0142/18, 0142/19, 0142/2, 0142/20, 0142/21, 0142/22, 0142/23, 0142/24, 0142/25, 0142/26, 0142/27, 0142/28, 0142/29, 0142/3, 0142/30, 0142/31, 0142/32, 0142/33, 0142/34, 0142/36, 0142/37, 0142/38, 0142/4, 0142/40, 0142/41, 0142/42, 0142/43, 0142/44, 0142/45, 0142/5, 0142/6, 0142/7, 0142/9, 0143, 0144/10, 0144/11, 0144/12, 0144/13, 0144/14, 0144/2, 0144/4, 0144/5, 0144/6, 0144/7, 0144/8, 0144/9, 0145/10, 0145/11, 0145/12, 0145/13, 0145/14, 0145/15, 0145/16, 0145/17, 0145/18, 0145/19, 0145/2, 0145/20, 0145/3, 0145/5, 0145/6, 0145/7, 0145/8, 0145/9, 0146/1, 0146/2, 0147/2, 0147/3, 0147/4, 0147/5, 0148, 0149/10, 0149/2, 0149/3, 0149/4, 0149/5, 0149/6, 0149/8, 0149/9, 0150, 0151/10, 0151/2, 0151/3, 0151/4, 0151/6, 0151/7, 0151/8, 0151/9, 0152, 0153, 0154/10, 0154/11, 0154/12, 0154/2, 0154/4, 0154/5, 0154/6, 0154/7, 0154/9, 0155, 0156/1, 0156/10, 0156/3, 0156/5, 0156/6, 0156/7, 0156/8, 0156/9, 0157, 0158, 0159/2, 0159/3, 0159/4, 0159/5, 0160, 0161/1, 0161/2, 0161/3, 0162/1, 0162/2, 0162/3, 0162/4, 0162/5, 0162/6, 0162/7, 0162/8, 0162/9, 0163/2, 0163/3, 0163/4, 0163/5, 0163/6, 0163/7, 0164/10, 0164/11, 0164/12, 0164/13, 0164/14, 0164/16, 0164/17, 0164/18, 0164/19, 0164/2, 0164/20, 0164/21, 0164/22, 0164/23, 0164/25, 0164/26, 0164/27, 0164/28, 0164/29, 0164/3, 0164/30, 0164/31, 0164/32, 0164/33, 0164/34, 0164/35, 0164/36, 0164/37, 0164/38, 0164/39, 0164/40, 0164/41, 0164/42, 0164/5, 0164/6, 0164/8, 0165, 0166, 0167/10, 0167/12, 0167/13, 0167/14, 0167/15, 0167/16, 0167/18, 0167/19, 0167/2, 0167/3, 0167/5, 0167/6, 0167/7, 0167/8, 0167/9, 0168, 0169, 0170, 0171/1, 0171/2, 0171/3, 0171/4, 0171/5, 0172/1, 0172/2, 0173/1, 0173/10, 0173/11, 0173/13, 0173/14, 0173/15, 0173/16, 0173/17, 0173/18, 0173/19, 0173/20, 0173/21, 0173/22, 0173/23, 0173/24, 0173/3, 0173/4, 0173/5, 0173/6, 0173/7, 0173/8, 0173/9, 0174, 0175/1, 0175/2, 0176, 0177/10, 0177/11, 0177/2, 0177/3, 0211, 0212/1, 0212/2, 0213/1, 0213/2, 0213/3, 0213/4, 0213/5, 0214, 0215, 0216, 0217, 0218, 0219/2, 0219/3, 0219/4, 0220, 0221/1, 0221/10, 0221/11, 0221/12, 0221/13, 0221/14, 0221/15, 0221/16, 0221/18, 0221/19, 0221/2, 0221/3, 0221/4, 0221/5, 0221/6, 0221/7, 0221/8, 0221/9, 0222/1, 0222/2, 0223, 0224/1, 0224/10, 0224/11, 0224/12, 0224/3, 0224/4, 0224/5, 0224/6, 0224/7, 0224/8, 0224/9, 0225, 0226, 0227, 0228/10, 0228/11, 0228/12, 0228/13, 0228/14, 0228/15, 0228/16, 0228/17, 0228/2, 0228/3, 0228/5, 0228/7, 0228/8, 0228/9, 0229, 0230/1, 0230/2, 0230/3, 0230/4, 0230/5, 0230/6, 0230/7, 0231, 0232/1, 0232/10, 0232/11, 0232/12, 0232/13, 0232/3, 0232/4, 0232/5, 0232/7, 0232/8, 0232/9, 0239, 0240/1, 0240/10, 0240/11, 0240/12, 0240/13, 0240/15, 0240/16, 0240/17, 0240/19, 0240/2, 0240/20, 0240/21, 0240/22, 0240/3, 0240/4, 0240/5, 0240/6, 0240/7, 0240/8, 0240/9, 0242/10, 0242/11, 0242/13, 0242/14, 0242/15, 0242/16, 0242/17, 0242/18, 0242/19, 0242/2, 0242/20, 0242/21, 0242/22, 0242/23, 0242/24, 0242/3, 0242/5, 0242/6, 0242/7, 0242/8, 0242/9, 0243, 0244/4, 0244/5, 0248/10, 0248/11, 0248/12, 0248/13, 0248/14, 0248/15, 0248/17, 0248/18, 0248/19, 0248/2, 0248/21, 0248/22, 0248/23, 0248/24, 0248/25, 0248/4, 0248/5, 0248/6, 0248/7, 0248/9, 0249, 0250/10, 0250/13, 0250/14, 0250/15, 0250/2, 0250/8, 0250/9, 0251, 0664/1, 0666/1, 0670/2, 0676/1, 0676/10, 0676/11, 0676/12, 0676/2, 0676/3, 0676/5, 0676/6, 0676/7, 0676/8, 0676/9, 0677, 0678/1, 0678/10, 0678/11, 0678/12, 0678/13, 0678/14, 0678/15, 0678/16, 0678/17, 0678/18, 0678/19, 0678/2, 0678/20, 0678/3, 0678/4, 0685/1, 0685/2, 0685/3, 0686, 0687, 0688, 0689, 0690, 0691, 0692/10, 0692/11, 0692/12, 0692/13, 0692/14, 0692/15, 0692/16, 0692/17, 0692/18, 0692/19, 0692/24, 0692/25, 0692/3, 0692/4, 0692/5, 0692/6, 0692/7, 0693/1, 0693/2, 0694, 0695, 0696, 0697, 0698, 0699, 0700, 0706/1, 0706/2, 0708/18, 0742/2, 0742/3, 0742/4, 0742/5, 0743/2

Forrás: Polgár Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2008.).

4. számú melléklet: A térség kerékpárút hálózata

Forrás: Polgár Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2008.).

IRODALOMJEGYZÉK

BENCSIK J.: A paraszti közösség gazdasági tevékenysége. In: Polgár története. 1974.
Szerk.: BENCSIK J. Eger. Heves megyei Nyomda Vállalat, 227-319 p.

GYÖRFFY I.: Hajdúböszörmény települése. Magyar nép-magyar kötet, Budapest 1941. 187-215 p.

PAPP J.: Tiszacsege, 1967. Debrecen 9 p.

DR. RÓNAI A.: Az Alföld talajvíztérképe. 1961. MÁFI

TÓTH J-NÉ.: 1977. Polgár község újratelepítésének 250. évfordulója. Polgár. Polgár Nagyközség Tanács, 42 p.

TÓTH K.-TERGE L.: Hajdú-Bihar megye Földrajzi nevei I. Polgár járás. Debrecen, 1970.

BORÚZS B.: Polgár Örökségvédelmi Hatástanulmánya, 2008. – javaslat

CÍVISTERV VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA BT.: Polgár Város Örökségvédelmi Hatástanulmánya, 2005.

MEGAKOM STATÉGIAI TANÁCSADÓ IRODA: IVS – Polgár Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája, 2008.
elfogadta: Polgár Város Képviselő-testületének 73/2008. (IV. 22.) határozata

POLGÁR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA: Településrendezési Terv, 2006.
jóváhagyta: Polgár Város Képviselő-testületének 87/2000. (VIII. 28.) határozata
módosította: Polgár Város Képviselő-testületének 68/2006. (IV. 27.) határozata
módosította: Polgár Város Képviselő-testületének 164/2006. (X. 30.) határozata

HAJDÚSÁGI SZILÁRD HULLADÉKKEZELŐ ÉS HULLADÉKHASZNOSÍTÓ TÁRSULÁS: Hulladékgyűjtési terv (2004. június 10.)

NATURA 2000. – Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 08.) Kormányrendelet

A kedvezményezett térségek besorolásáról szóló 311/2007. (XI. 17.) Kormányrendelet

A Hortobágyi Nemzeti Park bővítéséről szóló 3/1998. (XII. 17) KöM rendelet

A felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004. (. XII. 25.) KvVM rendelet

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 07.) KvVM rendelet

Polgár Város Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2009-2015

A zaj-és rezgésvédelemről szóló 8/2002. (III. 22.) KöM-EüM együttes rendelet

Polgár Város Önkormányzat Képviselő-testületének a város környezetvédelméről szóló 12/2004. (III. 27.) rendelete

[http: // www.polgar.hu/index.php?c=6](http://www.polgar.hu/index.php?c=6)